

Diagnosi dels barris de les Roquetes i Verdum

Districte de Nou Barris

Setembre 2010

FUNDACIÓ
Les Roquetes
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

Ajuntament de Barcelona

Informe elaborat per:

Ajuntament de Barcelona

Direcció d'Usos del Temps

Institut d'Educació

Districte de Nou Barris

Fundació Jaume Bofill

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	6
1.1. Presentació del projecte. Objectius	8
1.2. Com es desplega: fases i metodologia	10
1.3. Característiques del territori	13
2. QUÈ DIUEN ELS AGENTS EDUCATIUS I SOCIALS?	18
2.1. Resum dels aspectes encara vigents de la diagnosi	
2005	18
2.2. Com són i com es relacionen els agents educatius i socials	
actualment?	19
2.3. L'oferta d'activitats fora de l'horari escolar	27
3. QUÈ DIUEN LES FAMÍLIES?	31
3.1. La participació en el Debat Familiar	31
3.2. Característiques dels infants i de les seves famílies	31
3.3. La participació en activitats fora de l'horari escolar	32
3.4. Necessitats i preferències de les famílies	39
4. IDEES CLAU	49
5. FONTS D'INFORMACIÓ	51
5.1. Agents educatius i socials entrevistats	51
5.2. Centres escolars participants en l'experiència del Debat Familiar	51
5.3. Annex	52

1. INTRODUCCIÓ

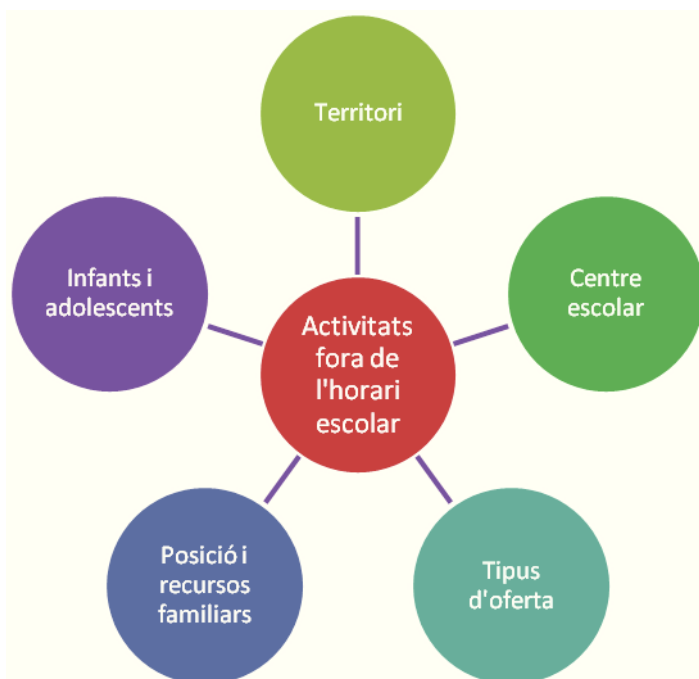
Des de fa uns anys s'estan produint canvis profunds en la nostra societat. Es tracta d'un conjunt de transformacions de caràcter territorial, econòmic, demogràfic i social que estan generant noves realitats familiars i socials, noves necessitats i nous reptes.

Aquest escenari té clares repercussions en la forma d'educar de les famílies i en l'interès creixent en l'oferta d'educació no formal. El resultat és ben clar: les activitats fora de l'horari escolar cada vegada estan adquirint més importància i reconeixement social.

Els motius que expliquen l'emergència de l'educació no formal són molt nombrosos i diversos. Alguns dels factors més destacats són l'increment de la demanda d'espais i de temps per als infants i joves, alhora que se n'exigeix progressivament més qualitat. El desig de donar una educació de qualitat, juntament amb la necessitat de trobar solucions per compatibilitzar els horaris laborals amb els escolars, són les causes principals de l'interès de les famílies per complementar la formació que els seus fills i filles reben a l'escola.

Sabem, però, que no tothom té el mateix tipus de necessitats, mitjans ni preferències, i que la manera com s'organitza el temps fora de l'horari escolar varia molt. La realització d'activitats extraescolars depèn del context social i familiar, i canvia segons les característiques del barri, dels centres escolars, de l'oferta d'activitats, de les famílies i dels infants i joves. Per tant, cal tenir en compte la influència de tots aquests aspectes, sobretot en l'actual context de crisi econòmica, ja que limita tant l'oferta com la demanda d'activitats extraescolars.

Gràfic 1. Condicionants de la participació en activitats fora de l'horari escolar

Conèixer els recursos de què disposen les llars, les estratègies que adopten i les desigualtats que es produeixen, així com les dificultats que tenen els agents promotores a l'hora d'organitzar i dinamitzar l'oferta d'activitats, és cabdal per dissenyar un pla d'acció participat que doni resposta a les necessitats locals.

Aquest informe, per tant, recull les característiques i opinions dels agents educatius i socials i les necessitats i preferències de les famílies dels barris de les Roquetes i el Verdum, al districte de Nou Barris.

1.1. Presentació del projecte. Objectius

Temps de barri, temps educatiu compartit és un programa promogut conjuntament entre la Regidoria d'Usos del Temps, l'Institut d'Educació i els Districtes de l'Ajuntament de Barcelona, en col·laboració amb la Fundació Jaume Bofill. Aquest programa té com a objectius dissenyar i aplicar accions per construir uns usos dels temps i uns espais educatius per als infants i adolescents que contribueixin a l'harmonització laboral i familiar de les famílies, amb actuacions que comportin la implicació dels diferents agents que intervenen en l'àmbit educatiu i social (centres educatius, famílies, serveis, entitats...). En concret, es proposa:

- Contribuir a aconseguir que els barris tinguin una oferta d'activitats educatives fora de l'horari escolar que sigui de qualitat i diversificada.
- Promoure accions educatives en el temps de lleure que afavoreixen l'harmonització del temps en família.
- Reforçar el teixit associatiu i el treball en xarxa entre els agents locals.
- Potenciar l'ús educatiu del temps fora de l'horari escolar mitjançant els patis escolars i altres equipaments públics.

El programa es va iniciar l'any 2005 a tres districtes de Barcelona: el districte de Sants-Montjuïc (barris de Sants, Hostafrancs i la Bordeta), el districte de Gràcia (barris de Penitents, la Salut, Vallcarca i el Coll) i el districte de Nou Barris (barri de la Prosperitat).

L'any 2008 s'hi van incorporar nous territoris: la Marina de Port i la Marina del Prat Vermell (districte de Sants-Montjuïc), les Corts i la Maternitat-Sant Ramon (districte de les Corts), Sant Gervasi-Galvany i el Putget i Farró (districte de Sarrià-Sant Gervasi), Camp d'en Grassot i Gràcia Nova (districte de Gràcia), Navas i el Congrés i els Indians (districte de Sant Andreu) i el Clot i Camp de l'Arpa del Clot (districte de Sant Martí).

L'any 2009, continuant amb l'expansió del programa arreu de la ciutat, es va ampliar de nou el nombre de barris participants: el Fort Pienc i la Sagrada Família (districte de l'Eixample), el Guinardó i Baix Guinardó (districte d'Horta-Guinardó), Ciutat Meridiana, Torre Baró i Vallbona (districte de Nou Barris), Bon Pastor i Baró de Viver (districte de Sant Andreu) i Sant Martí de Provençals i la Verneda i la Pau (districte de Sant Martí).

En el decurs del 2009 i el 2010 s'han afegit al projecte els barris següents: la Barceloneta (districte de Ciutat Vella), el Poble-sec i la Font de la Guatlla (districte de Sants-Montjuïc), l'Antiga Esquerra de l'Eixample, la Nova Esquerra de l'Eixample i Sant Antoni (districte de l'Eixample), el Carmel i la Font d'en Fargues (districte d'Horta-Guinardó), Sant Andreu i la

Sagrera (districte de Sant Andreu), les Roquetes i Verdum (districte de Nou Barris) i el Poblenou i Provençals del Poblenou (districte de Sant Martí).

Aquest document recull els principals resultats de la diagnosi elaborada entre els mesos de novembre i desembre del 2009 i gener del 2010 als barris de les Roquetes i Verdum, al districte de Nou Barris.

1.2. Com es desplega: fases i metodologia

Temps de barri, temps educatiu compartit és un projecte d'investigació-acció participativa. Aquesta metodologia facilita que el programa esdevingui un projecte col·lectiu, ja que des del moment de la diagnosi implica les persones que hi participen i les predisposa al desenvolupament de les accions futures.

Tot seguit es descriuen les fases en què es desenvolupa el projecte en cadascun dels territoris:

1. **Diagnosi dels agents.**¹ Realització d'una primera aproximació a la realitat de l'educació en el temps de lleure als barris on es desenvolupa el projecte.
2. **Diagnosi dels infants i les famílies. Consulta als infants i a les seves famílies,** mitjançant una metodologia basada en el Debat Familiar, on es convida a reflexionar en el nucli familiar sobre l'educació en el temps de lleure i els usos socials i educatius del temps.
3. **Procés participatiu.** Definició de les propostes d'intervenció a partir de les fases de diagnosi i mitjançant un procés participatiu amb tots els agents educatius i socials.
4. **Disseny i implementació d'accions.** Planificació de propostes en funció dels resultats de les fases prèvies de diagnosi i elaboració de propostes consensuades entre els agents educatius i socials.

L'informe que teniu a les mans respon a les dues primeres fases del projecte: **la diagnosi dels agents i dels infants i les famílies**, i es divideix en dues parts molt diferenciades: *Què diuen els agents educatius i socials?*, elaborada a partir de la realització d'entrevistes amb els diversos agents educatius i socials del territori (centres educatius, AMPA, entitats, serveis, etc.), i *Què diuen les famílies?*, elaborada a partir dels resultats del Debat Familiar.

La posada en marxa d'aquest projecte en tots els territoris esmentats i en el marc de les diverses diagnosi elaborades ens ha permès constatar que pràcticament tots els barris de la ciutat comparteixen una sèrie d'elements. Aquesta mirada general encapçala l'apartat *Què diuen els agents educatius i socials?*, i posa de manifest les tendències i situacions que es donen de manera global a la ciutat. Aquesta exposició genèrica va seguida d'una mirada més acurada de cada territori, la qual reforça i matisa amb les especificitats pròpies de cada barri el comportament general de la ciutat. Per facilitar-ne la lectura, cadascun d'aquests apartats va precedit del símbol d'una fletxa.

---

¹ Entenem per «agents educatius i socials» aquelles figures i organitzacions que generen algun tipus d'efecte en l'àmbit de l'educació fora de l'horari escolar, bé a través del disseny i l'execució d'activitats específiques per a infants i joves (*agent directe*), o simplement a través d'una tasca de suport extern —logístic, material, tècnic, etc.— (*agent indirecte*).

La diagnosi a les Roquetes i Verdum

L'any 2004, la Fundació Jaume Bofill va fer una diagnosi de l'àmbit de l'educació no formal a la zona centre del districte de Nou Barris, la qual cosa va permetre iniciar, un any després, una prova pilot del projecte *Temps de barri, temps educatiu compartit* al barri de la Prosperitat. L'informe feia una primera aproximació a la realitat socioeducativa dels diferents barris de la zona centre (inclosos les Roquetes i Verdum), amb la finalitat d'identificar possibles aspectes a millorar quant al funcionament de l'àmbit de l'educació no formal.

Malgrat els anys, el rigor de l'esmentat document i l'esforç que va suposar l'informe per a tots els agents que hi van participar ens ha permès fer un breu repàs de la caracterització dels agents i de les seves relacions a fi i efecte de comprovar fins a quin punt els elements identificats sis anys enrere encara es mantenen i quins han canviat. A més a més, aquesta vegada s'ha incorporat l'opinió de les famílies sobre les activitats educatives fora de l'horari escolar.

Com s'ha dut a terme la diagnosi dels agents?

La diagnosi dels agents que s'ha dut a terme als barris de les Roquetes i Verdum s'ha dissenyat amb la idea de participar en les xarxes existents i de **promoure un debat sobre l'activitat en horari no escolar entre els agents protagonistes i les famílies dels barris que ens permetés actualitzar l'informe del 2004**. Conscients de les xarxes existents en ambdós barris, hem volgut conèixer els seus actors i els seus projectes per fer una lectura en matèria educativa més enllà de l'escola i saber quina oferta hi ha i com la viuen els agents que la promouen.

S'entén que treballar a les Roquetes i Verdum en el marc d'aquest projecte no ha de comportar la duplicació de les estructures de treball, sinó que sempre que sigui possible ha de suposar incorporar-se a les xarxes existents, que ja treballen amb els actors imprescindibles i que ja han fet algun taller de propostes. A més a més, es té la intenció que aquestes propostes formin part de qualsevol definició d'actuació futura. Per tant, l'objectiu consisteix a complementar la informació ja treballada, posant l'accent en l'oferta educativa més enllà de l'horari escolar en el territori i en l'opinió de les famílies.

El treball s'ha realitzat a partir d'entrevistes individuals i grups de debat conduïts per un dinamitzador que feia aflorar els diferents temes objecte d'estudi en el debat.

Taula d'entrevistes grupals i individuals realitzades

Tipus d'agent	Nombre d'agents contactats (entrevistats o participants en els grups de debat)
Centre educatiu	7
AMPA	6
Entitat d'educació en el lleure	1
Servei públic	6
Club o associació esportiva	2
Associació o col·lectiu cultural	6
Total	28

Totes les persones contactades que generen oferta d'activitats van emplenar un qüestionari que ha permès detectar i caracteritzar la major part de les activitats organitzades als dos barris.

Per validar la totalitat dels continguts, definir línies d'actuació i prioritzar-les, a la primavera del 2010 se celebraran sessions participatives amb el conjunt dels agents col·laboradors. Aquesta és una condició necessària per garantir la implicació dels agents educatius i socials al llarg del procés.

Diagnosi dels infants i les famílies: el Debat Familiar

La informació de la diagnosi dels agents es va complementar amb l'opinió de les famílies per tal de conèixer les seves opinions i demandes sobre els temps educatius més enllà de l'horari escolar, així com les seves necessitats pel que fa als usos del temps. Aquesta opinió es va recollir mitjançant el Debat Familiar.

El Debat Familiar és una tècnica utilitzada en metodologies participatives, que pretén extreure dades mesurables de les opinions dels ciutadans envers el tema plantejat. Les opinions recollides, en el cas de ser representatives, poden esdevenir una base sòlida per fer inferències sobre una població més àmplia.

La distribució dels qüestionaris a les famílies es va dur a terme durant el mes de desembre del 2009 gràcies a la implicació dels diferents centres educatius participants.

1.3. Característiques del territori

1.3.1. Les Roquetes i Verdum: algunes consideracions generals

Nou Barris és un districte barceloní situat a l'extrem nord de la ciutat, format per tretze barris: Can Peguera, Canyelles, Ciutat Meridiana, la Guineueta, Porta, la Prosperitat, les Roquetes, Torre Baró, Vilapicina i la Torre Llobeta, la Trinitat Nova, el Turó de la Peira, Vallbona i Verdum. Aquests barris van créixer en la segona meitat del segle XX amb la immigració provinent de la resta d'Espanya, especialment d'Andalusia i de Castella-Lleó. A l'última dècada, el districte ha tornat a ser una de les principals zones d'acollida, aquest cop d'immigrants de fora del país. Actualment censa la major comunitat gitana de la zona metropolitana i la major comunitat de ciutadans immigrants de procedència filipina, pakistanesa i equatoriana.

Les Roquetes

El barri de les Roquetes es troba al peu del turó del mateix nom, en els vessants de la serra de Collserola. És una zona amb forts pendents, motiu pel qual no havia estat urbanitzada. Això va facilitar que, a partir de la forta immigració iniciada els anys cinquanta, fos ocupada per població necessitada d'habitatge i que davant la manca d'oferta o de possibilitats d'accedir-hi s'hi construïssin les pròpies cases. Aquests orígens difícils van crear un sentiment de solidaritat i mobilització veïnal encara avui present en el treball comunitari.

Verdum

Situat a la part central del districte i envoltat pels barris de les Roquetes, la Guineueta i la Prosperitat, el barri del Verdum és un triangle urbanitzat en la seva totalitat i constituït, bàsicament, per dos grans promocions d'habitatges: els anomenats Habitatges del Governador, construïts entre els anys 1952 i 1955, i el polígon de l'Obra Sindical del Hogar. La pèssima qualitat dels Habitatges del Governador i la pressió

veïnal van motivar fa uns anys l'inici de la remodelació del barri a càrrec de diferents administracions (nous edificis, arranjaments de carrers...). Malgrat els dèficits pel que fa a la qualitat de les edificacions, en curs de correcció, Verdum és un dels barris amb més caliu del

districte, gràcies sobretot al dinamisme comercial que irradien la Via Júlia, el carrer de l'Artesania i els del seu entorn.

1.3.2. Característiques de la població dels barris de les Roquetes i Verdum

Les Roquetes i Verdum representen únicament el 16,86 % de la població total del districte de Nou Barris (dades del 30 juny del 2009), i la Prosperitat és el barri més poblat de tot el districte (15,8 %).

Taula 1. Total d'habitants per barri

Barri	Habitants	% total Nou Barris
Vilapicina i la Torre Llobeta	25.957	15,27
Porta	23.993	14,12
El Turó de la Peira	16.593	9,76
Can Peguera	2.210	1,30
La Guineueta	15.411	9,07
Canyelles	7.359	4,33
Les Roquetes	16.233	9,55
Verdum	12.418	7,31
La Prosperitat	26.848	15,80
La Trinitat Nova	8.070	4,75
Torre Baró	2.200	1,29
Ciutat Meridiana	11.355	6,68
Vallbona	1.314	0,77
Total Nou Barris	169.961	100,00

Font: lectura del Padró Municipal d'Habitants (30.06.09). Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

Quant a la població infantil i juvenil (de 0 a 16 anys), les dades ens indiquen una distribució de la població per barris molt semblant, tant entre els dos barris com pel que fa al percentatge de població total. En ambdós casos destaca el fet que els nens i nenes de 0 a 4 anys representen la franja d'edat més nombrosa.

Taula 2. Població infantil i juvenil per edats (de 0 a 16 anys)

Barri	Total	%*	0-4 anys		5-9 anys		10-14 anys		15-16 anys	
			Total	%**	Total	%**	Total	%**	Total	%**
Vilapicina i la Torre Llobeta	3.439	14,48	1.108	32,22	937	27,25	979	28,47	415	12,07
Porta	2.987	12,58	964	32,27	878	29,39	795	26,62	350	11,72
El Turó de la Peira	2.131	8,97	699	32,80	605	28,39	566	26,56	261	12,25
Can Peguera	306	1,29	88	28,76	75	24,51	89	29,08	54	17,65
La Guineueta	2.005	8,44	656	32,72	549	27,38	576	28,73	224	11,17
Canyelles	980	4,13	266	27,14	301	30,71	286	29,18	127	12,96
Les Roquetes	2.587	10,89	851	32,90	760	29,38	664	25,67	312	12,06
Verdum	1.718	7,23	604	35,16	482	28,06	446	25,96	186	10,83
La Prosperitat	3.711	15,63	1.227	33,06	1.066	28,73	998	26,89	420	11,32
La Trinitat Nova	1.221	5,14	419	34,32	356	29,16	312	25,55	134	10,97
Torre Baró	430	1,81	139	32,33	125	29,07	119	27,67	47	10,93
Ciutat Meridiana	1.989	8,38	700	35,19	546	27,45	532	26,75	211	10,61
Vallbona	242	1,02	98	40,50	59	24,38	58	23,97	27	11,16
Total Nou Barris	23.746	100,00	7.819	32,93	6.739	28,38	6.420	27,04	2.768	11,66

Font: lectura del Padró Municipal d'Habitants (30.06.09). Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

*Percentatge sobre el total de la població infantil de Nou Barris.

**Percentatge sobre la població total infantil per barri.

Pel que fa a la distribució territorial de la renda, els barris de les Roquetes i Verdum se situen en posicions molt similars, tot i que el segon es troba una mica per damunt del primer. Amb relació al conjunt de Barcelona, l'índex RFD d'ambdós barris és força inferior, com també ho és el de la majoria dels barris del districte. Aquest fet indica que el nivell de renda familiar és dels més baixos de la ciutat de Barcelona i aquesta dada pot esdevenir un condicionant clau a l'hora de poder accedir a les activitats extraescolars si aquestes tenen un cost elevat per a les famílies.

Taula 3. Distribució territorial de la renda²

Barri	Població	Índex RFD (Barcelona = 100)
Vilapicina i la Torre Llobeta	25.271	81,7
Porta	23.603	74,2
El Turó de la Peira	15.848	65,0
Can Peguera	2.155	52,8
La Guineueta	15.426	82,0
Canyelles	7.482	75,4
Les Roquetes	15.970	60,3
Verdum	12.400	61,9
La Prosperitat	26.637	72,5
La Trinitat Nova	8.056	52,5
Torre Baró	2.120	62,1
Ciutat Meridiana	11.145	58,8
Vallbona	1.320	59,6

Font: lectura del Padró Municipal d'Habitants (01.01.08). Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

Si examinem el lloc de procedència de la població infantil i juvenil als barris de les Roquetes i Verdum, podem concloure que un de cada quatre és de nacionalitat estrangera. En ambdós casos estem parlant de percentatges superiors a la mitjana de Barcelona, que se situa en el 18,3 %. Cal destacar les importants diferències que s'observen entre els diversos barris del districte: mentre que Ciutat Meridiana té un percentatge del 44,83 %, Can Peguera i Canyelles no superen el 6 %. La població d'origen estranger és bàsicament equatoriana i pakistanesa.

---

² La Renda Familiar Disponible (RFD) per càpita és el volum de renda de què disposen les famílies residents per al consum i l'estalvi, després d'eliminar-ne l'efecte dels impostos que graven les rendes familiars i d'incorporar-hi les transferències rebudes per les famílies procedents del sector públic (prestacions socials) i del sector exterior. El fet que es tracti d'un índex de base 100 significa que l'RFD de tot Barcelona s'igualava a 100 per tal que es pugui comparar fàcilment amb l'RFD de cada barri.

Taula 4. Població infantil i juvenil (de 0 a 19 anys) per nacionalitat

Barri	Total	Estrangera		Espanyola	
		Total	%	Total	%
Vilapicina i la Torre Llobeta	4.099	657	16,03	3.442	83,97
Porta	3.532	654	18,52	2.878	81,48
El Turó de la Peira	2.559	829	32,40	1.730	67,60
Can Peguera	377	17	4,51	360	95,49
La Guineueta	2.725	210	7,71	2.515	92,29
Canyelles	1.180	64	5,42	1.116	94,58
Les Roquetes	3.069	787	25,64	2.282	74,36
Verdum	2.024	489	24,16	1.535	75,84
La Prosperitat	4.350	869	19,98	3.481	80,02
La Trinitat Nova	1.446	334	23,10	1.112	76,90
Torre Baró	512	52	10,16	460	89,84
Ciutat Meridiana	2.340	1.049	44,83	1.291	55,17
Vallbona	287	46	16,03	241	83,97
Total Nou Barris	28.500	6.057	21,25	22.443	78,75

Font: lectura del Padró Municipal d'Habitants (30.06. 09). Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

*Percentatge sobre la població total infantil per barri.

2. QUÈ DIUEN ELS AGENTS EDUCATIUS I SOCIALS?

2.1. Resum dels aspectes encara vigents de la diagnosi elaborada el 2005

- Els barris de les Roquetes i Verdum s'han caracteritzat històricament per les incòmodes condicions de mobilitat i accés a les infraestructures, fet que de vegades ha anat acompanyat d'un dèficit d'equipaments públics. Aquesta situació ha significat, sovint, la saturació de determinats equipaments i serveis a la ciutadania.
- La zona centre de Nou Barris disposa d'un teixit associatiu ampli, dinàmic i organitzat, amb una forta tradició, cosa que ha estat clau per a la convivència ciutadana en un territori caracteritzat per importants dèficits d'equipaments i serveis.
- Les Roquetes i Verdum es caracteritzen per una llarga tradició d'associacionisme i participació veïnal, cosa que ha permès que en molts casos sigui possible autogestionar els propis espais i recursos. Així, per exemple, la Plataforma d'Entitats de Roquetes gestiona alguns dels equipaments públics, com ara el Centre Cultural Ton i Guida, o els diferents projectes impulsats per l'Administració pública, com ara el Pla Comunitari o el Pla d'Entorn. A més, al Verdum hi ha l'Associació Comunitària, que aglutina diverses entitats i que també gestiona el Pla Comunitari del Verdum.
- També cal destacar el rol de lideratge associatiu i comunitari que exerceix l'Ateneu Popular de Nou Barris, gestionat per l'Associació Bidó. Es tracta d'un equipament d'alt nivell que acull, a banda d'altres accions, el projecte Formació i Circ Social, que constitueix una referència municipal en aquest àmbit. Aquesta proposta de formació artística i d'educació en valors té un gran arrelament al barri, entre d'altres raons perquè ja fa més de 25 anys que funciona i va ser un dels fruits de la lluita veïnal.
- Els dos barris tenen una distribució desigual d'equipaments públics i espais insuficients per a la pràctica esportiva per part d'infants i joves. Aquesta situació es veu agreujada pel baix aprofitament de les instal·lacions escolars, que precisament tenen una major i millor distribució en el territori. En alguns casos se cedeixen espais escolars al barri, alhora que l'ús dels patis en horari no lectiu va en augment.
- Les relacions entre els agents d'educació formal i no formal i la definició d'itineraris i de projectes conjunts es dona amb poca freqüència. Normalment només està justificada per la presència dels Serveis Socials, que deriven infants en una situació familiar i socioeconòmica precàries. En aquest sentit, però, s'estan traçant línies de treball entre els diferents agents socioeducatius, principalment a través dels plans comunitaris.

2.2. Com són i com es relacionen els agents educatius i socials actualment

Característiques dels agents educatius i socials del territori

A escala de tota la ciutat hem pogut constatar que els principals promotors d'oferta d'activitats educatives més enllà de l'horari escolar són, en primer lloc i de manera clarament diferenciada, les AMPA dels centres de primària, seguides de les associacions esportives i culturals i dels serveis i equipaments públics.

- Les AMPA. Cal destacar la important tasca que duen a terme les associacions de mares i pares de les escoles, ja que són les que dinamitzen més activitats per als infants i joves en horari no escolar i, per tant, les que acullen un major nombre d'infants. El fet que les AMPA siguin les principals promotores d'oferta d'activitats vol dir que aquestes es desenvolupen majoritàriament dins de l'escola.

El dinamisme de les AMPA, però, no és homogeni. Hi ha AMPA amb un gran potencial de coordinació i d'activitat, que reben molt de suport de les direccions dels centres, hi tenen una bona sintonia i disposen de capacitat per gestionar activitats, mentre que d'altres són més inactives o reben un escàs suport de les famílies dels centres i tenen més dificultats per poder promoure una oferta diversa.

- Als barris de les Roquetes i Verdum, les AMPA tenen membres molt actius, però la majoria afirmen que no són suficients per donar abast a tanta feina. No disposen de personal remunerat per a la gestió i, segons la seva percepció, tampoc no reben gaire suport de les altres famílies a l'hora d'organitzar i supervisar el desenvolupament de les activitats extraescolars. A més d'organitzar i dur a terme les activitats extraescolars, moltes AMPA també gestionen la majoria de les beques (de material i menjador) i el monitoratge del menjador i de les activitats, cosa que sovint els suposa un esforç afegit en detriment de la planificació d'activitats extraescolars i per al barri.
- Una variable que ajuda a enfortir les AMPA i les seves relacions externes és la implicació dels pares i mares, no només com a usuaris, sinó també com a persones directament implicades. Ara bé, segons els entrevistats, això no sempre s'aconsegueix i és per aquesta raó que les AMPA sovint tenen problemes per organitzar activitats i engrescar els infants i joves a dur-les a terme, sobretot en el cas de l'institut. En general, es donen algunes diferències entre els centres públics i els concertats, atès que la gran majoria d'aquests últims no tenen una AMPA i només es relacionen amb altres agents per resoldre necessitats puntuals, com ara el traspàs d'alumnes a d'altres centres concertats, o amb altres agents socials a causa de la manca d'espais.

- Les AMPA, com a principals promotores de l'oferta educativa més enllà de l'horari escolar, pateixen un cert aïllament relacional malgrat les xarxes socioeducatives existents. Alguns dels factors que expliquen aquest fet són la seva gestió voluntarista, la rotació constant dels seus membres, etc.
- Les associacions esportives. Són, juntament amb les AMPA, els actors que més quantitat d'oferta generen en els diferents barris de la ciutat. Es tracta d'entitats que promouen l'esport en diferents modalitats (futbol, bàsquet, atletisme, natació, etc.), i que desenvolupen la seva activitat a l'entorn de la pràctica individual i col·lectiva de l'esport infantil i juvenil, sovint de competició. En alguns casos utilitzen equipaments públics i/o escolars per fer les activitats.
  - A les Roquetes i Verдум hi ha diverses associacions i entitats que desenvolupen activitats esportives, com ara el Complex Esportiu Guineueta, el Club de Futbol Montañesa, el CD Olímpic – Associació Cultural i Social (bàsquet), l'Associació Esportiva Nou Barris o l'Associació Esportiva Babar, que exerceix un fort lideratge al barri del Verдум. Es tracta d'associacions que promouen un elevat volum d'activitats, segons s'indica en l'apartat 2.3.
- Les associacions culturals. Aquestes entitats desenvolupen activitats relacionades amb un àmbit d'acció cultural determinat (dansa, cant coral, tradicions culturals catalanes, etc.) i representen l'espai principal de participació associativa en temps de lleure per part de joves i famílies. Normalment són entitats molt implicades en la dinamització sociocultural del territori (castellers, diables...).
  - Totes les associacions culturals i socials dels barris de les Roquetes i Verдум tenen una gran vinculació amb el territori a causa de la seva història i els seus anys d'existència. Al Verдум, el Grup Muntanyès (de la Fundació Pare Manel) exerceix un clar lideratge en la promoció d'activitats educatives fora de l'horari lectiu. A les Roquetes, el Centre Cultural Ton i Guida té un rol preponderant en l'oferta d'activitats culturals, encara que les propostes adreçades específicament als infants i adolescents no són gaire nombroses. A més a més, l'Associació Bidó de Nou Barris, gestora de l'Ateneu Popular de Nou Barris, té molta incidència en els dos barris.
- Les entitats de lleure. Són associacions sense ànim de lucre que organitzen activitats per a infants i joves d'entre 6 i 16 anys, aproximadament, en general els caps de setmana. Les activitats que fan són obertes al barri. En alguns casos, el relleu dels educadors —personal voluntari— i les infraestructures de què disposen no faciliten el desenvolupament de la

seva activitat. La major part d'aquestes entitats reben el suport institucional del tercer sector.

- En ambdós barris hi ha diverses entitats molt actives. Els agents valoren positivament que sovint sigui la gent de la xarxa la que desenvolupa els projectes dins les entitats de lleure. En particular, al barri del Verdum, la Fundació Pare Manel (Grup Muntanyès i Associació Babar), adreçada als infants en risc d'exclusió social, exerceix un fort lideratge social.
  - Així mateix, aquesta potent oferta educativa que es dibuixa a través de les entitats de lleure crea un possible potencial per a l'organització de tallers dins de les escoles amb el propòsit de fomentar la interrelació entre els centres educatius i les entitats o els agents del territori.
  - Finalment, les entitats d'educació en el lleure entrevistades consideren necessària la creació d'espais oberts i no reglats per als joves, així com la millora del treball conjunt amb les AMPA, amb les quals no sempre s'assoleix el nivell de relació òptim i desitjat.
- Els serveis i equipaments públics. A la ciutat hi ha una bona xarxa d'equipaments públics que ofereixen programació d'activitats per a infants i joves. Alguns d'aquests serveis organitzen activitats diàries per als infants d'entre 3 i 12 anys, com és el cas de les ludoteques, mentre que d'altres ofereixen programació de tallers (centres cívics) o activitats puntuals i periòdiques (biblioteques). Són serveis i equipaments oberts al barri i proporcionen un nombre elevat i divers d'activitats relacionades sobretot amb l'art, el joc o la lectura.
  - Als barris de les Roquetes i Verdum, els equipaments estan distribuïts pel territori de forma desigual, atès que la majoria d'ells es troben al barri de les Roquetes.
  - Cal destacar una de les mancances que els agents entrevistats han posat de manifest: la falta d'espais destinats a adolescents de 12 a 16 anys, fruit de la saturació dels espais ja existents.

Com es relacionen els agents educatius i socials

Als diferents barris de Barcelona on s'ha posat en marxa el programa *Temps de barri, temps educatiu compartit* s'ha detectat que la majoria de les vegades les relacions entre els actors es donen de manera bilateral (per a l'ús d'equipaments, per a la transferència d'usuaris, per a l'organització d'activitats, etc.), i d'altres vegades al si de xarxes formals. Aquestes xarxes

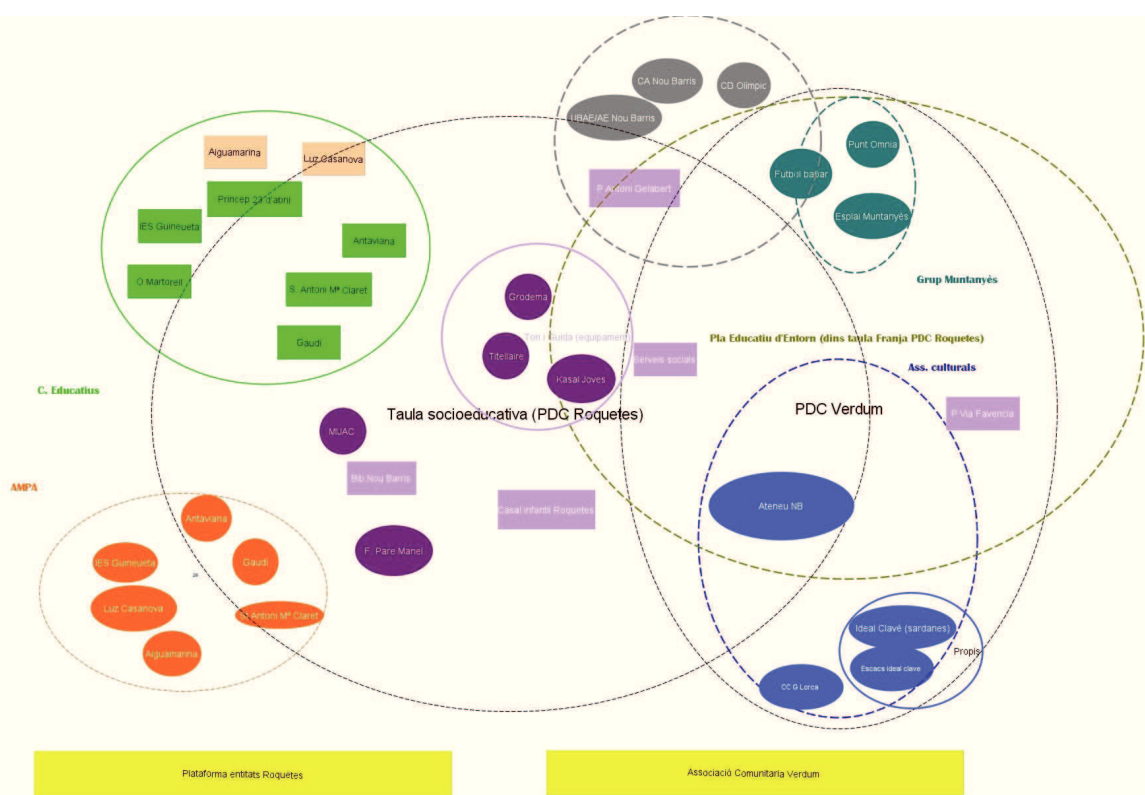
solen aglutinar la majoria de les entitats del territori i fomenten el coneixement mutu i l'organització de projectes conjunts i festes. Sovint són perfectament reconegudes pels agents que en formen part, estan ben estructurades (objectius, funcions, mètodes, etc.) i arrelades, disposen de dinàmiques estables de funcionament i serveixen com a marc de coordinació dels agents locals per a la definició i/o el desenvolupament de determinats projectes comuns.

- Als barris de les Roquetes i Verdum hi ha diferents xarxes de coordinació entre els agents del territori pel que fa a l'educació, cosa que potencia les relacions formals entre els diferents agents i la coneixença de l'oferta, alhora que genera noves propostes dins l'àmbit de l'educació no formal. Així doncs, el coneixement mutu és bàsic per a l'aprofitament dels recursos, com ara la cessió d'espais que algunes escoles fan a diferents entitats.
- Pel que fa a les escoles públiques, participen més o menys activament en projectes de barri que s'organitzen en xarxes formals. No obstant això, la majoria dels membres entrevistats de les AMPA coincideixen a assenyalar que la desconexió mútua sovint no permet generar un treball conjunt ni facilita la coordinació. Coneixen l'existència de la Coordinadora d'AMPA de Nou Barris, però la majoria no hi participen. De totes maneres, manifesten interès per saber com s'organitzen les altres AMPA i per trobar formes de col·laborar entre elles. Des dels plans comunitaris de les Roquetes i Verdum es fan esforços per integrar les AMPA en les diverses xarxes, però no hi ha una relació consolidada.
- Quant a la participació veïnal de les diferents entitats socioculturals i d'educació en el lleure en les diferents xarxes formals, i segons manifesten els seus membres, sovint no és tan elevada com desitjarien. El caràcter voluntari d'aquesta implicació és, en la seva opinió, el problema principal.
- Hi ha diferències en la densitat del teixit associatiu i el nombre d'equipaments de què disposa cada barri. Tot i que estan a tocar i que tenen algun projecte compartit, tendeixen a treballar per separat.
- Finalment cal tenir present que l'oferta d'activitats i la coordinació entre els agents no és homogènia. Mentre que al Verdum l'oferta és força abundant i diversificada, tot i que està monopolitzada per una sola entitat (Grup Muntanyès), cosa que fa que, en opinió dels entrevistats, calgui una major generació d'oferta i més associacions en aquest àmbit, a les Roquetes l'oferta és força diversa, depèn de diferents entitats i la coordinació entre elles també està més consolidada.

- Les xarxes formals. A escala de tota la ciutat s'ha pogut observar que, en termes generals, les dinàmiques de treball compartit entre el sector públic i el privat o el sector escolar-educació fora de l'horari escolar són més aviat escasses. Per consegüent, hi ha pocs espais de treball coordinat entre els centres públics i els concertats d'un mateix territori, o difícilment es visualitzen itineraris i complicitats entre el món educatiu en horari escolar i les propostes d'activitats educatives en horari no lectiu.
- Els plans comunitaris. Un dels pilars fonamentals de les Roquetes i Verdum han estat els projectes impulsats pels Plans de Desenvolupament Comunitari, en tots dos casos gestionats per entitats arrelades al barri. En el cas del Verdum, l'Associació Comunitària gestiona el Pla de Desenvolupament Comunitari i està integrada per les diferents entitats socioculturals del barri, encara que algunes hi estan més vinculades que d'altres. Les Roquetes compta amb la Plataforma d'Entitats, que gestiona el Pla de Desenvolupament Comunitari, i amb el Centre Cultural Ton i Guida. Aquesta plataforma té un gran suport veïnal i està conformada per la majoria d'entitats del barri.
- La Coordinadora d'AMPA de Nou Barris. Actualment, la majoria de les AMPA de les Roquetes i Verdum no en formen part, però hi ha la voluntat creixent de pertànyer-hi, d'acord amb les possibilitats de cada AMPA.
- La Coordinadora Infantil de les Roquetes. Desenvolupa activitats relacionades amb el lleure a escala del districte, i és un àmbit molt propici per al coneixement entre entitats i la generació de diferents propostes i projectes. Aquesta coordinadora s'emmarca en la Coordinadora Cultural de Nou Barris.
- La Taula Socioeducativa de les Roquetes. És un grup de treball que desenvolupa la seva activitat en l'àmbit de l'educació, en un sentit ampli, i detecta els problemes i les oportunitats del treball comunitari al barri. Alguns dels seus objectius inclouen la conciliació entre l'educació formal, la família i el temps de lleure. En aquest sentit, aplega tots els agents que d'alguna manera formen part del teixit socioeducatiu.

Llegenda:

Nodes:

Entitat

Centre educatiu o servei o equipament

Intensitat de les relacions:

Relació intensa

Relació puntual

Relació molt ocasional

2.3. L'oferta d'activitats fora de l'horari escolar

Als barris de les Roquetes i Verdum, al districte de Nou Barris, l'oferta d'activitats educatives en horari no escolar és força elevada: segons les dades recollides, el total de places ocupades als barris és de 2.038 sobre una població de 4.305 infants i joves (de 0 a 16 anys); és a dir, la meitat dels infants i joves d'ambdós barris participen en activitats educatives en el temps de lleure (cal tenir en compte que els infants de 0 a 3 anys no en fan). L'oferta analitzada arriba clarament a totes les franges d'edat (de 3 a 16 anys), tot i que és menys abundant per als infants de 3 a 5 anys, que concentren únicament el 13,35 % del total de les places ocupades.

Taula 5. Distribució de places ocupades segons la franja d'edat

Edat	Places ocupades
3 a 5 anys	13,35
6 a 8 anys	32,63
9 a 11 anys	31,11
12 a 16 anys	22,91
Total	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pels agents educatius i socials.

Segons l'oferta recollida entre els agents entrevistats es pot afirmar que la configuració de l'oferta no és del tot equilibrada: els infants i joves realitzen sobretot activitats esportives (37,78 %) i artístiques (29,29 %). Les activitats esportives compten amb el suport del programa *Esport en marxa* del districte de Nou Barris, que impulsa iniciatives esportives als centres educatius, molt diverses i amb un cost econòmic molt reduït.

L'educació en el lleure és força significativa (15,16 %), atès que al territori hi ha un bon nombre d'entitats que proporcionen aquest tipus d'activitats. El reforç escolar (12,51 %) també és una activitat força significativa. La resta, en canvi, són gairebé testimonials.

Taula 6. Distribució de places ocupades segons el tipus d'activitat

Tipus d'activitat	Places ocupades
Esportiva	37,78
Artística	29,20
Acadèmica	3,04
Educació en el lleure	15,16
Cultural	0,88
Reforç escolar	12,51
Lúdica	1,42
Total	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pels agents educatius i socials.

El 33,22 % de les places ocupades corresponen a les activitats que organitzen les AMPA; en segon, tercer i quart lloc trobem les entitats d'educació en el lleure (17,86 %), les associacions culturals (16,24 %) i els centres educatius (15,75 %). Així doncs, les AMPA (algunes amb una oferta molt abundant i diversa i d'altres amb poca activitat) i les entitats són les promotores principals d'oferta educativa fora de l'horari lectiu.

Taula 7. Distribució de places ocupades segons el tipus d'agent

Tipus d'agent	Places ocupades
Centres educatius	15,75
Serveis públics	5,40
Associacions esportives	11,53
Entitats d'educació en el lleure	17,86
Associacions culturals	16,24
AMPA	33,22
Total	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pels agents educatius i socials.

Si parlem de les activitats de tipus puntual (que no segueixen la periodicitat d'un curs acadèmic, sinó que es fan uns dies concrets esporàdics), les associacions esportives (35,26 %) i els centres educatius (27,24 %) són sens dubte els que gestionen l'oferta amb més freqüència. Aquesta oferta representa al voltant de 312 activitats l'any i se sol desenvolupar en cap de setmana.

Taula 8. Distribució de places ocupades per a activitats puntuals segons el tipus d'agent

Tipus d'agent	Places ocupades
Centres educatius	27,24
Serveis públics	21,47
Associacions esportives	35,26
Associacions culturals	16,03
Total	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pels agents educatius i socials.

Els infants d'entre 3 i 5 anys realitzen bàsicament activitats artístiques, d'educació en el lleure i de reforç escolar. L'esport, que representa percentatges molt significatius en la resta de franges d'edat, en aquesta té molt menys pes. Entre els infants de 6 a 8 anys, en canvi, la diversitat és molt menor: la meitat de les places ocupades corresponen a activitats esportives. La resta de places es distribueixen principalment entre les activitats artístiques, d'educació en

el lleure i de reforç escolar. Aquest és un patró que es repeteix gairebé igual a la franja següent (dels 9 als 11 anys). Pel que fa als joves d'entre 12 i 16 anys, la diversitat és baixíssima: les places ocupades en activitats artístiques i esportives representen pràcticament el 80 % del total.

Taula 9. Edat dels participants segons el tipus d'activitat

Tipus d'activitat	3 a 5	6 a 8	9 a 11	12 a 16
Esportiva	13,24	44,81	41,48	37,04
Artística	25,74	26,92	23,50	42,18
Acadèmica	3,68	3,31	3,47	1,71
Educació en el lleure	25,74	14,29	16,56	8,35
Cultural	0,00	0,00	0,00	3,85
Reforç escolar	22,43	10,08	14,98	6,85
Lúdica	9,19	0,60	0,00	0,00
Total	100,00	100,00	100,00	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pels agents educatius i socials.

Pel que fa a les activitats puntuals, les esportives són les que aglutinen més infants i joves de totes les edats. L'oferta artística, però, és molt significativa en la darrera franja (joves de 12 a 16 anys).

Taula 10. Edat dels participants segons el tipus d'activitat

Tipus d'activitat	3 a 5	6 a 8	9 a 11	12 a 16
Esportiva	92,31	91,67	90,00	48,18
Artística	7,69	8,33	10,00	44,53
Cultural	0,00	0,00	0,00	7,30
Total	100,00	100,00	100,00	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pels agents educatius i socials.

El predomini de les AMPA com a entitats promotores d'activitats educatives en el temps de lleure és clar i rotund entre els infants de 3 a 11 anys. En canvi, entre els més joves, de 12 a 16 anys, les associacions culturals són les que acullen la major part de les places ocupades. També cal destacar l'estabilitat de les entitats d'educació en el lleure, les quals mantenen un percentatge constant i força elevat entre les quatre franges d'edat.

Taula 11. Edat dels participants segons el tipus d'agent

Tipus d'agent	3 a 5	6 a 8	9 a 11	12 a 16
Centres educatius	29,78	15,04	18,93	4,28
Serveis públics	1,10	3,31	2,05	15,42
Associacions esportives	0,00	14,29	10,25	16,06
Entitats d'educació en el lleure	20,22	15,79	16,56	21,20
Associacions culturals	1,47	13,83	12,15	33,83
AMPA	47,43	37,74	40,06	9,21
Total	100,00	100,00	100,00	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pels agents educatius i socials.

Als barris de les Roquetes i Verdum, les activitats esportives les organitzen principalment les associacions esportives i les AMPA, mentre que les artístiques i les culturals les solen promoure les associacions culturals. També cal destacar el fet que les activitats de tipus acadèmic, com ara el reforç escolar, normalment les organitzen les AMPA i els centres educatius. Aquestes dades tornen a posar de manifest el pes específic que tenen les escoles i les AMPA en l'organització de l'oferta educativa en horari no escolar, sigui de la tipologia que sigui.

Taula 12. Tipus d'activitat segons el tipus d'agent

Tipus d'agent	Esportiva	Artística	Acadèmica	Educació en el lleure	Cultural	Reforç escolar	Lúdica
Centres educatius	17,01	12,27	24,19	0,00	0,00	40,00	0,00
Serveis públics	7,27	6,55	0,00	0,00	44,44	1,18	13,79
Associacions esportives	30,52	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Entitats d'educació en el lleure	15,58	0,00	0,00	51,46	0,00	23,53	86,21
Associacions culturals	0,00	53,95	0,00	0,00	55,56	0,00	0,00
AMPA	29,61	27,23	75,81	48,54	0,00	35,29	0,00
Total	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pels agents educatius i socials.

3. QUÈ DIUEN LES FAMÍLIES?

3.1. La participació en el Debat Familiar³

En total, sis centres escolars dels barris de les Roquetes i Verdum han participat en l'experiència i han distribuït els qüestionaris entre els seus alumnes de primària. Dels sis centres participants, quatre són de titularitat pública i dos són centres concertats.

Tots els centres participants de les Roquetes són públics, mentre que els del Verdum són tant de titularitat pública com concertada.

Dels 1.424 alumnes matriculats als centres escolars participants, 504 han retornat el qüestionari contestat. Això representa una participació del 35,4 %, xifra notablement elevada si es tenen en compte altres experiències similars.

3.2. Característiques dels infants i de les seves famílies

El conjunt d'infants que han contestat el qüestionari està format per un percentatge similar de noies (50,6 %) i de nois (49,4 %).

Pel que fa al cicle educatiu, el 40,0 % estan cursant el cicle inicial, el 25,0 % el mitjà i el 35,0 % el superior. Al Verdum hi han participat més infants de cicle superior que a les Roquetes, on predominen els alumnes del cicle inicial.

Respecte al lloc de naixement, el 16,5 % dels infants participants són d'origen estranger, i en destaquen els nascuts a Amèrica (13,3 %); estan més presents a les Roquetes que al Verdum.

Les famílies enquestades són poc nombroses, atès que el 47,2 % estan formades per quatre membres i el 24,1 % per tres persones. Aquestes dades expliquen que més de la meitat dels infants només tinguin un germà o germana, i que un de cada quatre sigui fill/a únic. Les llars participants de les Roquetes són una mica més extenses que les del Verdum.

Quant a l'estatus socioeconòmic, el perfil de les famílies participants és de classe mitjana-baixa: pares i mares amb estudis primaris i secundaris, majoritàriament ocupats en categories professionals mitjanes i baixes i amb percentatges elevats d'inactivitat laboral i d'atur (en el moment de fer l'enquesta, el 19 % dels pares i el 28 % de les mares d'aquests territoris van declarar que no treballaven).

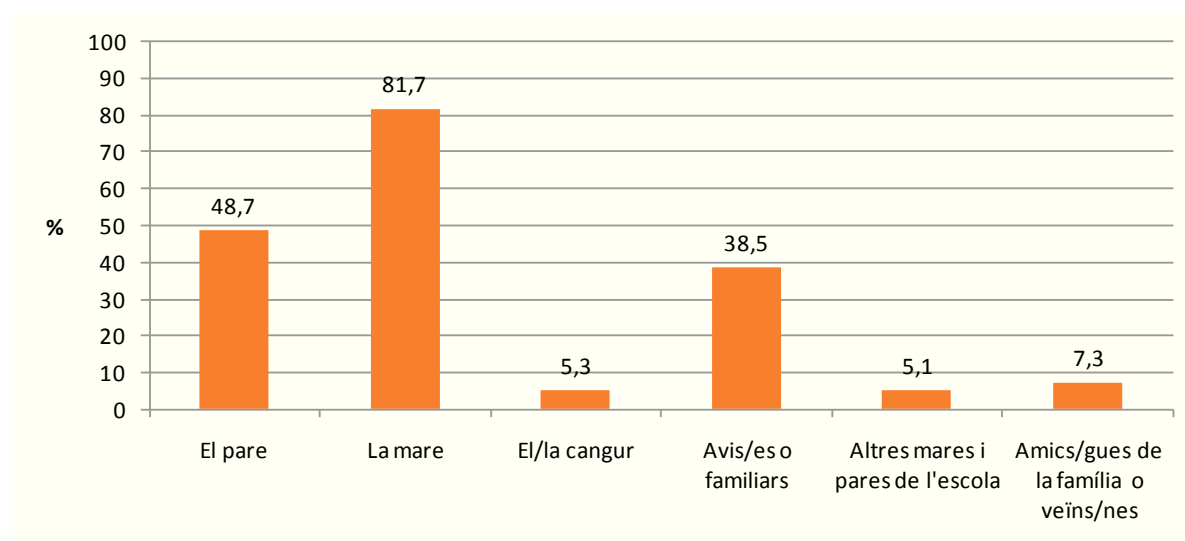
---

³ Nota per al lector/a: tot seguit s'exposen els resultats de l'estudi elaborat a partir del Debat Familiar. No obstant això, per tal de facilitar-ne la lectura i comprensió, només s'han inclòs les taules i els gràfics més indispensables; la resta es pot consultar a l'Annex. Els resultats s'expressen en percentatges.

L'organització familiar i l'acompanyament als centres educatius

El 86,8 % dels infants tenen una persona que els recull a la sortida de l'escola i els acompanya a casa. Habitualment, aquesta persona és algun membre de la família i en vuit de cada deu casos és la mare qui fa aquesta tasca. Els pares la fan en la meitat dels casos. Els altres familiars, avis i àvies, fan aquest acompanyament en prop del 40 % dels casos. El recurs a cangurs és força menys freqüent (5 %), així com l'ajuda d'altres pares i mares de l'escola (5 %) o d'amics de la família (7 %).

Gràfic 2. Acompanyament dels fills/es a casa (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

La situació laboral de les famílies és un factor clau. La necessitat de recórrer a altres persones per acompanyar els nois i noies a casa és especialment significativa quan els pares, i sobretot les mares, arriben a casa més enllà de les 18 hores. En aquests casos, el recurs als avis i àvies és majoritari, mentre que la contractació de cangurs es dona entre les persones amb un estatus social més elevat.

3.3. La participació en activitats fora de l'horari escolar

El 66,7 % dels infants fan alguna activitat fora de l'horari escolar.

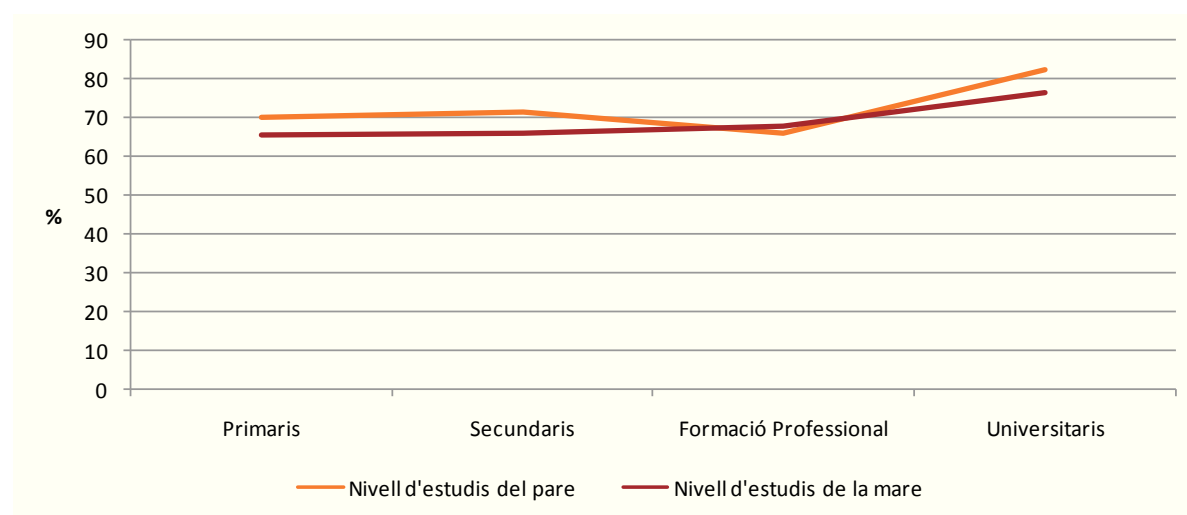
La manera d'organitzar el temps fora de l'horari escolar i el tipus de participació en les activitats extraescolars depenen de múltiples factors, especialment de les característiques i dels recursos familiars, de l'horari laboral dels progenitors i del seu nivell cultural.

En el cas dels barris de les Roquetes i Verdum, la realització d'aquest tipus d'activitats és menys freqüent que en altres barris de la ciutat, fet que s'explica fonamentalment per la realitat socioeconòmica d'aquest territori, sobretot a causa de l'elevat percentatge de persones que en el moment de realitzar el Debat Familiar van declarar que no treballaven.

Si analitzem aquesta dada amb més profunditat, trobem diferències significatives segons l'estatus social dels pares i mares. Un indicador és el nivell d'estudis, que reflecteix que la participació en activitats extraescolars augmenta a mesura que els pares i mares tenen més formació. Malgrat que la major part de la població valora la importància d'aquestes activitats per a l'educació dels infants, les persones de classe mitjana i alta —sobretot les que tenen un nivell d'estudis elevat— són les que estan més interessades a complementar la formació escolar dels seus fills i filles.

Gràfic 3. Participació en activitats extraescolars segons el nivell d'estudis del pare i la mare (%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Un altre indicador és la capacitat econòmica de la llar: la realització d'activitats augmenta d'acord amb la categoria professional dels progenitors. En definitiva, la posició socioeconòmica de les famílies condiciona la seva capacitat per pagar activitats extraescolars.

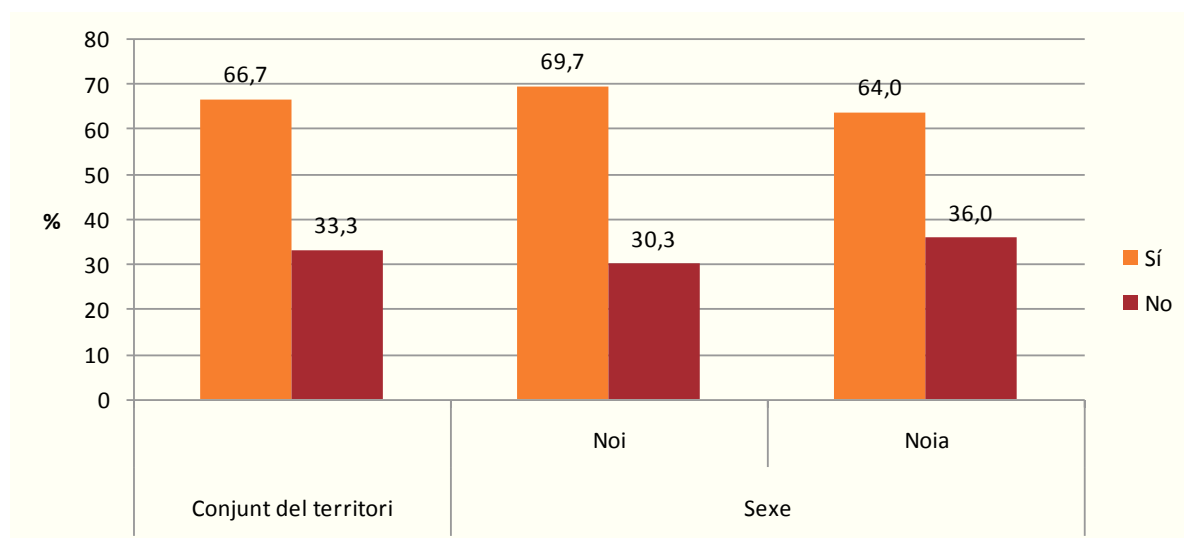
En aquest mateix sentit, la participació dels nois i noies pertanyents a famílies més nombroses és inferior a la de la resta, possiblement perquè tenen més dificultats per assumir el cost de les activitats extraescolars de tots els fills i filles. També és més baixa entre els infants nascuts a l'estranger o els fills i filles de pares estrangers.

Ara bé, la capacitat econòmica no és l'únic aspecte familiar rellevant. També ho és la necessitat d'utilitzar les activitats extraescolars com a recurs de compatibilització dels horaris escolars i laborals. Les dades demostren que, efectivament, la taxa de realització d'activitats fora de l'horari escolar augmenta de forma substancial quan el pare o la mare treballen a jornada completa. És més, quan els pares o les mares fan jornades extenses o arriben a casa més enllà de les 19 hores, és més freqüent que els seus fills i filles realitzin activitats extraescolars.

Aquestes xifres confirmen que la possibilitat de fer activitats depèn de la situació econòmica i laboral de cada llar. Amb tot, segons es veurà més endavant, la major part de les famílies voldrien complementar la formació que els seus fills i filles reben a l'escola.

A banda de la influència de les característiques dels pares i mares, també és interessant observar que la realització d'activitats varia entre els infants mateixos. Tal com ja s'ha constatat en altres recerques, els nois i les noies usen el temps de lleure de manera diferent. Una mostra n'és el fet que les noies (64,0 %) fan menys activitats fora de l'horari escolar que els nois (69,7 %).

Gràfic 4. Participació en activitats extraescolars segons el sexe (%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Els tipus d'activitats i el lloc de realització

Aquests territoris es caracteritzen per ser dels que tenen més activitats a la pròpia escola. No obstant això, també és destacable que molts infants realitzen activitats fora del centre escolar.

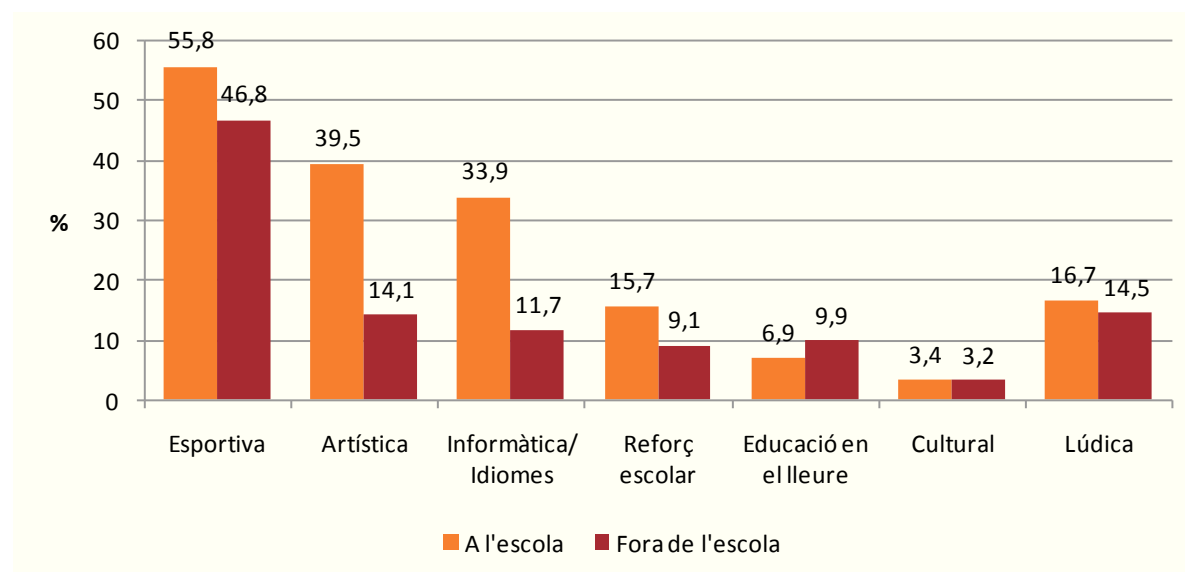
L'activitat més estesa és l'esportiva (el 55,8 % a l'escola i el 46,8 % a fora), seguida de dos tipus d'activitats que es fan més a l'escola que no pas a fora: les disciplines artístiques (39,5 % i 14,1 %, respectivament) i informàtica i idiomes (33,9 % i 11,7 %). També hi ha un important nombre d'infants que fan activitats lúdiques, de reforç escolar i, en menor proporció, activitats culturals.

Al Verдум predominen les activitats que es fan a l'escola, amb una pràctica força estesa d'esports, informàtica i idiomes i activitats artístiques. També hi ha molts infants que fan activitats a fora, sobretot de tipus esportiu.

A les Roquetes es fan moltes més activitats a l'escola que no pas a fora. Hi ha un elevat percentatge d'infants que fan esport i activitats artístiques a l'escola, i d'altres que fan més activitats formatives —com ara informàtica i idiomes o reforç escolar— i activitats lúdiques. Els que practiquen activitats a fora fan esport, principalment, així com activitats artístiques i lúdiques.

Aquestes dades confirmen l'existència d'una oferta esportiva molt àmplia en tots dos barris, la dedicació per part dels centres educatius d'una atenció especial a la formació en informàtica i idiomes i al reforç escolar, i un elevat nivell de pràctica d'activitats lúdiques en comparació amb altres territoris de la ciutat.

Gràfic 5. Tipus d'activitat i espai de realització (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Es detecten diferències importants en els tipus d'activitats realitzades per part dels nois i de les noies, la qual cosa confirma, com ja s'ha evidenciat en estudis anteriors, que les diferències entre els nois i les noies es generen en les edats primerenques. Les dades obtingudes són el reflex d'uns hàbits que reproduïxen uns estereotips de gènere tradicionals: encara que l'esport és l'activitat més habitual en tots dos grups, els nois en fan més sovint que les noies, que tendeixen a dedicar més temps a les activitats de caràcter artístic.

Taula 13. Tipus d'activitat i espai de realització segons el sexe (% de resposta múltiple)

Activitat	A l'escola		Fora de l'escola	
	Nois	Noies	Nois	Noies
Esportiva	62,7	49,6	57,8	36,0
Artística (música, arts plàstiques, teatre, dansa)	36,1	43,6	7,0	20,8
Informàtica, idiomes	33,2	35,2	11,9	12,0
Reforç escolar	16,0	15,6	8,6	10,0
Educació en el lleure	7,4	6,0	9,8	10,0
Cultural (castellers, banda de música, coral)	2,5	4,4	2,5	4,0
Lúdica	17,2	16,8	13,5	16,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Malgrat que predomina l'esport, en cada edat es fan activitats diferents. Els infants de 8 a 10 anys són els que fan més activitats, tant a l'escola com a fora. A mesura que els infants creixen, augmenta el percentatge dels que fan reforç escolar i es redueix l'interès per les activitats lúdiques.

Pel que fa a les característiques de les famílies, abans s'ha comentat que la seva posició econòmica és determinant a l'hora de poder pagar o no activitats extraescolars. És més, la realització d'activitats fora de l'escola és més freqüent a les llars on els pares i les mares tenen un nivell d'estudis superior o ocupen una categoria professional alta.

El temps dedicat a les activitats fora de l'horari escolar

De mitjana es fan activitats extraescolars 2,6 dies a la setmana. Les activitats es fan majoritàriament entre el dilluns i el divendres. Durant el cap de setmana també hi ha un volum considerable d'activitats, sobretot fora del centre escolar (destaquen les esportives, les lúdiques i les d'educació en el lleure).

Taula 14. Dies de la setmana de les activitats segons el sexe (% de resposta múltiple)

	Conjunt del territori	Sexe	
		Nois	Noies
Dilluns	50,9	55,4	46,2
Dimarts	40,1	44,6	34,8
Dimecres	51,2	51,3	50,5
Dijous	42,9	46,2	39,1
Divendres	39,3	42,6	35,9
Dissabte	24,0	27,2	21,2
Diumenge	14,2	12,8	15,8

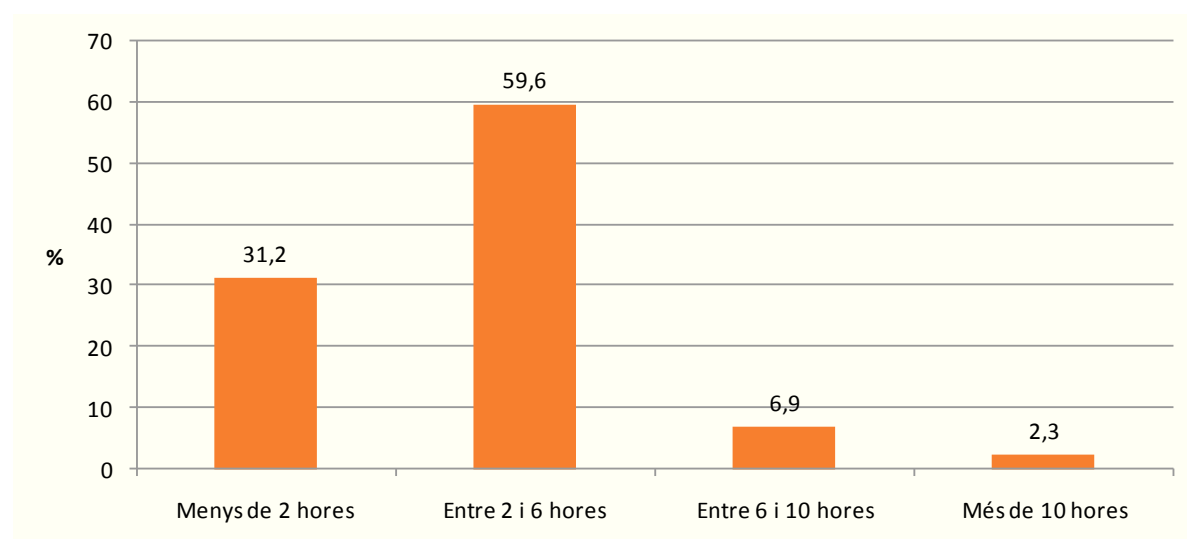
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

La concentració d'activitats de dilluns a divendres es dona tant entre els nois com entre les noies. Tot i així, ells acostumen a fer més activitats que no pas elles, tant entre setmana com el dissabte al matí.

Pel que fa a l'edat, tots els infants concentren les activitats en els dies laborables, sobretot els que cursen el cicle mitjà. Els més petits i els més grans també fan moltes activitats el cap de setmana.

Quant al temps de dedicació a les activitats extraescolars, majoritàriament és d'entre 2 i 6 hores setmanals, i augmenta a mesura que els infants es fan més grans.

Gràfic 6. Temps dedicat a les activitats extraescolars (%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

El temps invertit a fer activitats extraescolars està estretament vinculat amb la realitat familiar i el tipus de recursos econòmics, socials i temporals de què es disposa.

En aquest sentit, les dades assenyalen una estratègia familiar clarament relacionada amb les dificultats quotidianes de compatibilització horària: la realització d'activitats extraescolars és més intensa —en dies i hores— a les llars on la mare treballa a jornada completa, sobretot quan no arriba a casa fins passades les 19 hores.

Les activitats i la participació de les famílies

La relació de les famílies amb l'escola i el seu grau d'implicació en la dinamització del centre esdevé un element fonamental per explicar la participació dels seus fills i filles en l'oferta d'activitats fora de l'horari escolar. Les famílies més implicades també són les que participen més en les activitats extraescolars.

D'acord amb el que afirmen els agents entrevistats, la implicació dels pares i mares en les AMPA és relativament baixa, ja que el 74,7 % de les famílies declaren que hi participen poc o mai. Això es dona en un context general de baixa participació en activitats associatives, ja que el 89,8 % de les famílies pràcticament no participen mai en associacions culturals, veïnals ni solidàries. Dels dos barris, Verdum és el que presenta una menor vinculació amb les AMPA.

La implicació familiar és superior en tots dos barris quan es tracta de reunions convocades per l'escola, en què l'assistència habitual és del 83,4 %.

Els pares i mares amb estudis superiors participen en les activitats i reunions de les AMPA i de les escoles amb més freqüència que la resta.

Taula 15. Grau de participació (%)

	Associacions culturals, veïnals, etc. de la ciutat	Assistència a les reunions convocades per l'escola	Participació en les activitats de l'AMPA
Molt	3,5	72,0	11,8
Bastant	6,7	11,4	13,4
Poc	23,5	14,0	27,3
Mai o quasi mai	66,3	2,6	47,4
Total	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

La informació sobre les activitats

El 72,9 % de les famílies consideren que estan força ben informades de les activitats que es fan a les escoles fora de l'horari escolar. El nivell d'informació sobre les activitats que es fan fora de l'àmbit escolar és menor, i només el 62,3 % de les famílies afirmen que n'estan ben informades.

Cal observar que les famílies del Verdum declaren que estan força menys satisfetes amb la informació de les activitats extraescolars ofertes per l'escola, i només el 60,5 % afirmen que n'estan ben informades.

Taula 16. S'està ben informat de les activitats extraescolars? (%)

	De l'escola	De fora de l'escola
Totalment d'acord	38,8	31,5
Força d'acord	34,1	30,8
Poc d'acord	17,2	24,0
Gens d'acord	9,9	13,7
Total	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

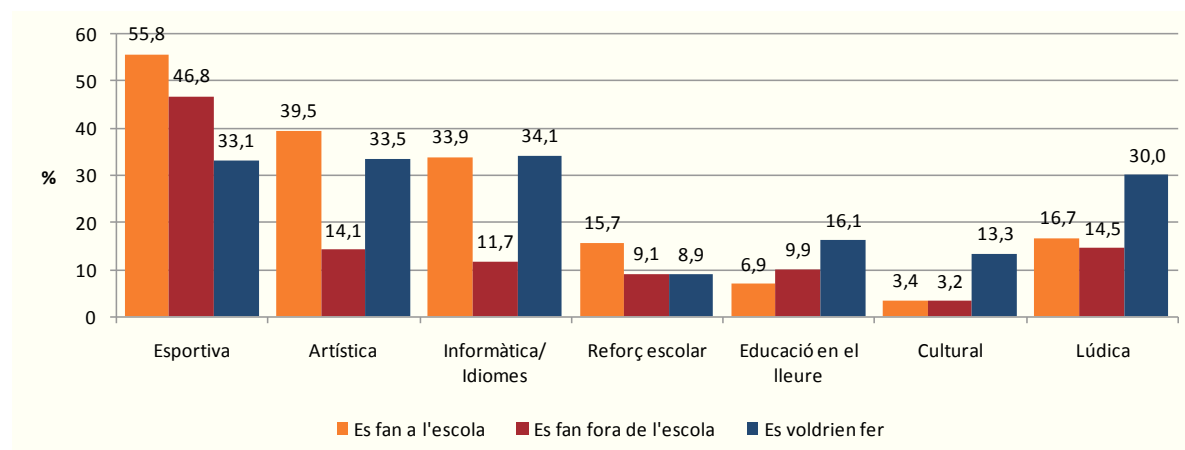
És rellevant observar que les llars que disposen de més informació són les que ja participen d'alguna manera en les activitats extraescolars, la qual cosa vol dir que s'han interessat per l'oferta existent.

3.4. Necessitats i preferències de les famílies

Les activitats que es voldrien fer

Els infants voldrien fer més activitats: el 88,5 % dels infants farien alguna activitat extraescolar que actualment no fan. En aquest sentit, les activitats més sol·licitades són les d'informàtica i idiomes, les artístiques, les esportives i les lúdiques.

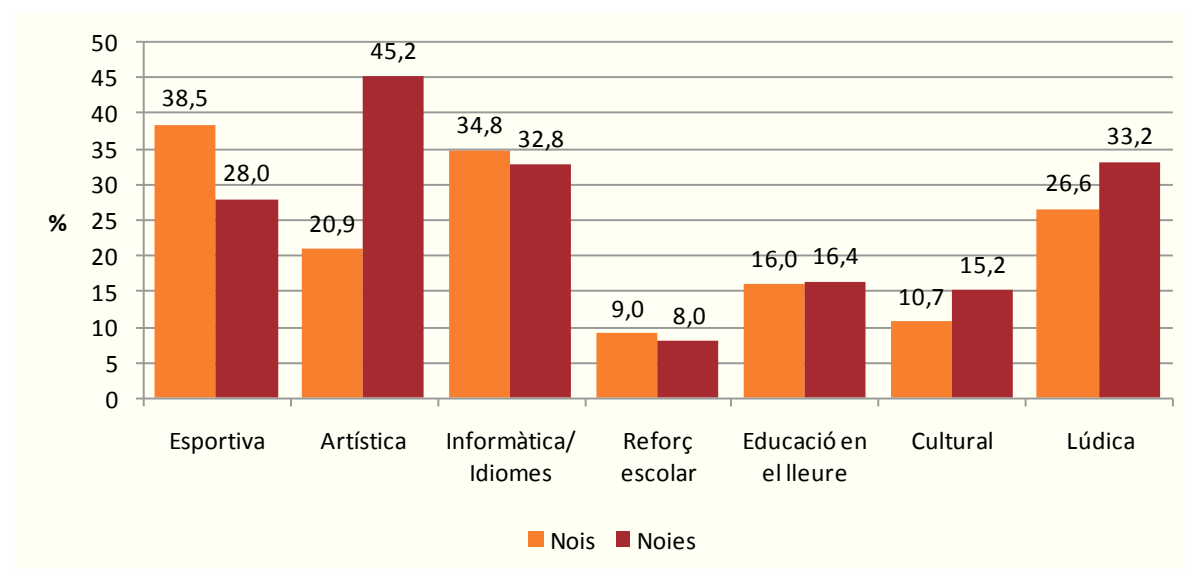
Gràfic 7. Les activitats que es fan i les que es voldrien fer (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Les noies estan més interessades a fer alguna activitat, especialment de caire artístic. També demanen fer activitats esportives, d'informàtica i idiomes i activitats lúdiques. Els nois reiteren l'interès per la pràctica esportiva, però també sol·liciten activitats d'informàtica i idiomes i lúdiques.

Gràfic 8. Activitats extraescolars que es voldrien fer segons el sexe (%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

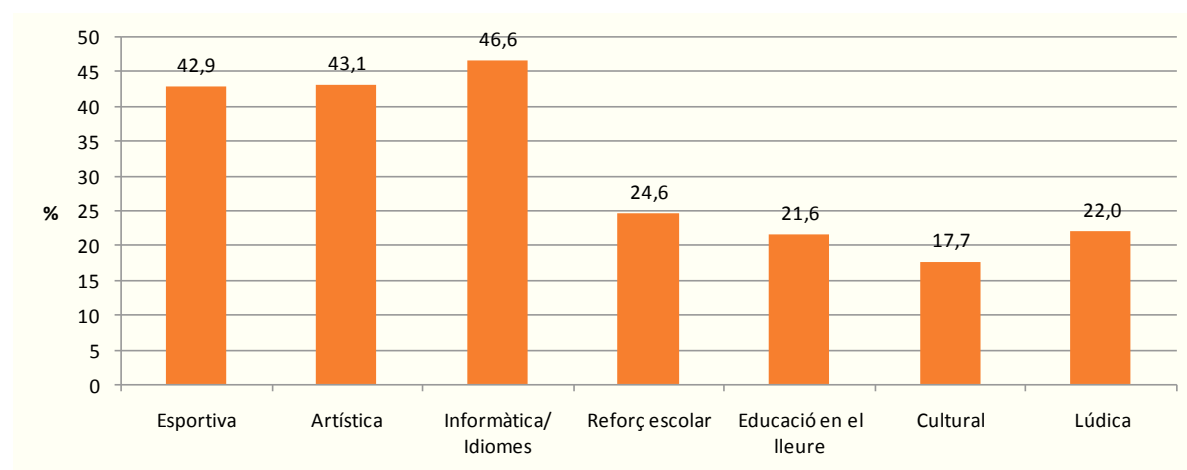
Necessitats d'informació

La demanda d'informació és elevadíssima: el 87,9 % de les famílies voldrien rebre més informació sobre alguna activitat extraescolar.

Tal com s'ha vist anteriorment, les famílies del Verdum necessitarien disposar de més informació i amb la seva resposta confirmen la necessitat de conèixer millor l'oferta d'activitats, especialment les esportives, les d'informàtica i idiomes i les de reforç escolar.

A les Roquetes, les activitats que desperten més interès són les artístiques, les d'informàtica i idiomes i les esportives, que també coincideixen amb les activitats en què la participació és més elevada, tot i que les activitats lúdiques també criden l'atenció.

Gràfic 9. Activitats extraescolars sobre les quals es voldria tenir més informació (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Una vegada més es constaten certes diferències de gènere en les demandes. Malgrat que l'interès per disposar d'informació és similar en tots dos casos, la principal diferència és que les famílies sol·liciten amb molta més freqüència informació sobre activitats artístiques per a les noies.

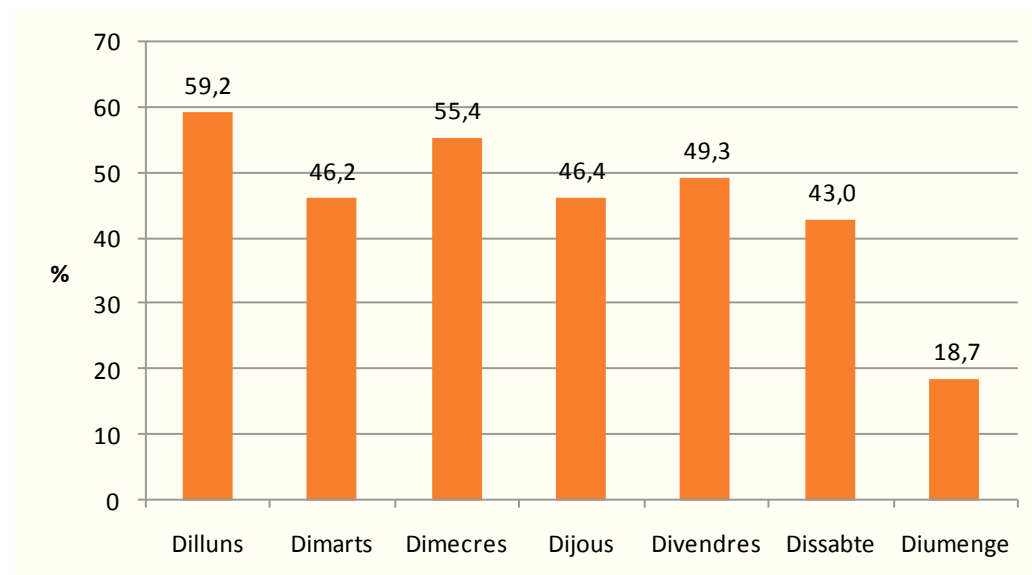
Les preferències d'horaris de les activitats

Els dies preferits per fer les activitats extraescolars són de dilluns a divendres, que coincideixen amb els dies en què ja es fa la major part de les activitats. L'horari preferent per a les activitats és entre les 18.00 i les 20.00 hores.

Pel que fa als caps de setmana, la demanda d'activitats en dissabte també és força elevada, mentre que el diumenge és el dia menys sol·licitat. Amb tot, cal dir que el percentatge d'infants que voldrien fer activitats supera el d'aquells que realment en fan tots els dies de la setmana i, en especial, el dissabte. És a dir, hi ha una demanda explícita de més activitats en cap de setmana.

Un dels resultats més rellevants de l'enquesta és que de dilluns a dijous hi ha una demanda superior d'activitats per als infants més petits, mentre que per als més grans també es demana una oferta més àmplia en cap de setmana.

Gràfic 10. Dies de la setmana en què es voldria tenir més oferta d'activitats extraescolars per als fills/es (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

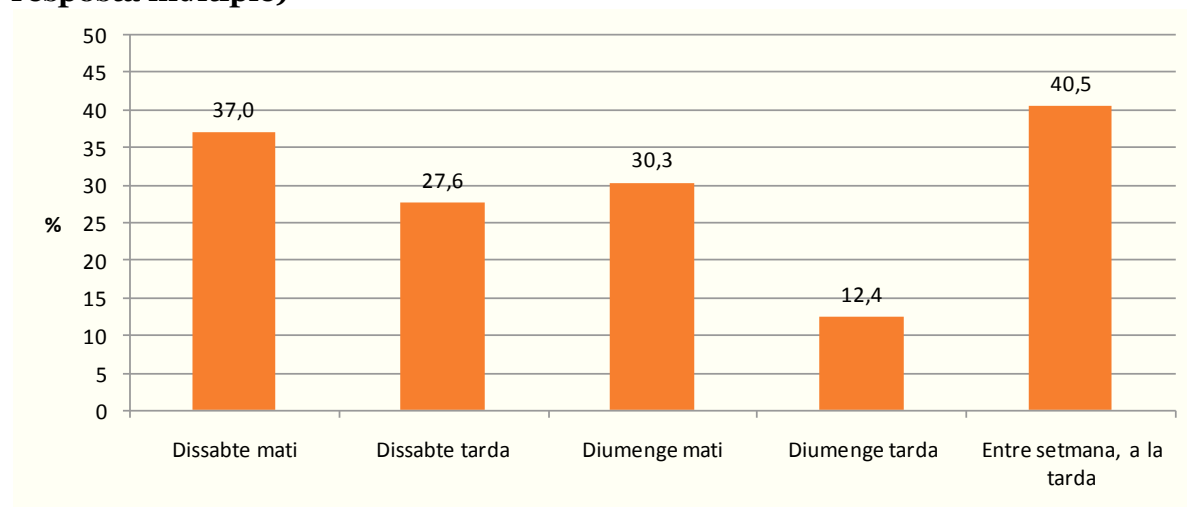
La franja horària més sol·licitada és de les 16.30 a les 18.00 hores per als infants de 6 a 8 anys, i de les 18:00 a les 20:00 hores per a la resta. Quant als caps de setmana, no hi ha diferències en els horaris preferits segons l'edat, i el més demanat és el dissabte al matí.

L'aspecte que més influeix en la tria d'horaris és la jornada laboral dels pares i mares: com més augmenten les hores dedicades al treball remunerat, sobretot quan s'arriba a casa després de les 18 hores, més elevat és l'interès per fer activitats en dies laborables.

Pel que fa a les activitats realitzades en família, les franges horàries més sol·licitades són el dissabte al matí i entre setmana a la tarda. És menys freqüent demanar activitats en família per fer el diumenge a la tarda.

A mesura que els infants es fan grans, la demanda d'activitats familiars és menor.

Gràfic 11. Horaris en què es voldria disposar de més activitats familiars (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

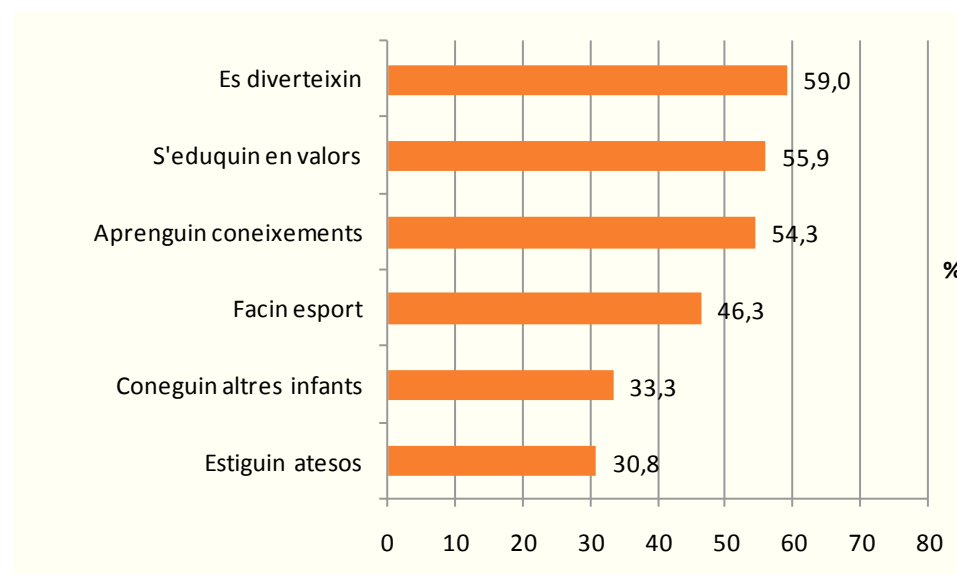
Valoració de les activitats

Al llarg de l'informe s'ha anat veient que la manera d'omplir el temps fora de l'horari escolar respon a nombroses circumstàncies estretament lligades entre elles. Això es reflecteix clarament en l'enumeració dels motius pels quals els pares i mares decideixen apuntar els seus fills i filles a fer activitats extraescolars. La llista de motius argumentats per les famílies participants en el Debat Familiar és molt diversa.

Les famílies consideren que les activitats extraescolars han de tenir un caràcter lúdic i formatiu. Els motius més reiterats són la possibilitat de diversió (59,0 %), que els infants es formin en valors (55,9 %) i que aprenguin coneixements (54,3 %). No obstant això, també es valora que facin esport (46,3 %) i que es relacionin amb altres nens i nenes (33,3 %). Aquestes dades posen de manifest l'interès de les famílies per la dimensió educativa i de diversió de les activitats que els seus fills i filles realitzen fora de l'horari escolar.

La necessitat de cura apareix com a motiu principal en el 30,8 % de les famílies.

Gràfic 12. Motius per portar els fills/es a fer activitats extraescolars (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Cal assenyalar que la necessitat de cura és un argument molt comú a les llars amb menys xarxa o suport familiar o amb una capacitat econòmica més baixa. Així, aquest argument guanya pes a les llars monoparentals, a les nombroses i a les d'origen estranger. També és més freqüent a les llars de les Roquetes i quan els infants estan escolaritzats en centres públics.

Motius pels quals no es fan activitats fora de l'horari lectiu

L'enquesta demostra que la realització d'activitats extraescolars depèn de molts factors. En conseqüència, podríem pensar que no fer activitats fora de l'horari lectiu també respon a motius molt diversos.

Per tal de contrastar-ho hem preguntat directament les raons per les quals no es realitzen activitats fora de l'horari lectiu, i la resposta és molt clara: prevalen els motius econòmics i la manca de temps per estudiar. Vegem-ho.

Per a les famílies de les Roquetes i Verdum, una de les principals raons és de caire econòmic. El 55,1 % de les que no fan activitats extraescolars consideren que són massa cares. Aprofundint en aquesta dada es constata que el cost de les activitats és un argument molt freqüent entre la població amb menys recursos econòmics, en especial entre les persones sense feina.

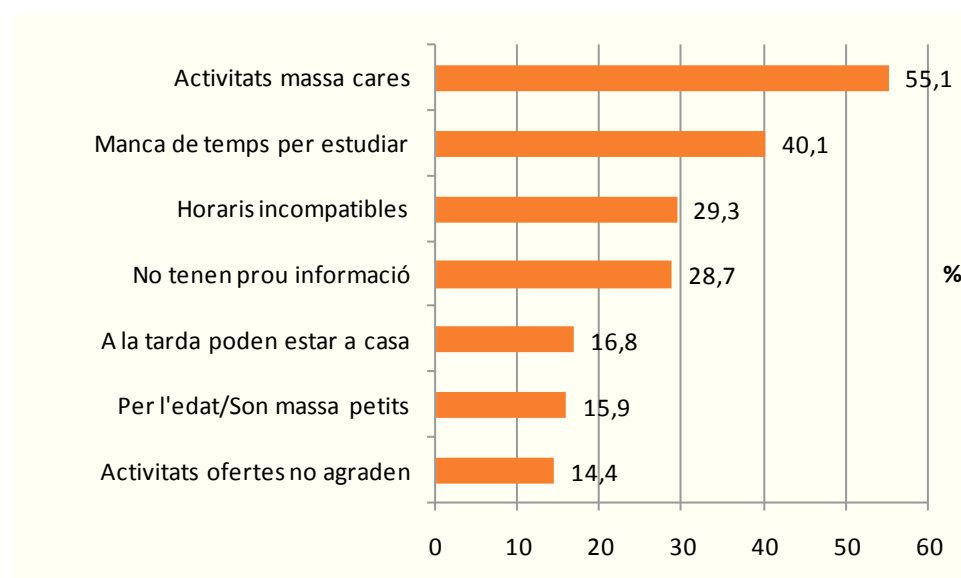
La necessitat de dedicar temps a altres activitats, en particular a estudiar, és un segon motiu argumentat (40,1 %) i s'incrementa a mesura que augmenta l'edat.

Després destaquen els motius vinculats amb la conciliació: bé perquè tenen dificultats per compatibilitzar els horaris (29,3 %) o perquè a la tarda el pare o la mare poden estar a casa (16,8 %).

També són molt nombroses les famílies que afirmen que no tenen prou informació (28,7 %). El 14,4 % no en fan perquè no els agrada l'oferta.

Finalment, el 15,9 % no fan activitats perquè els infants encara són massa petits.

Gràfic 13. Motius pels quals no es fan activitats extraescolars (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Demandes de millora de les activitats fora de l'horari lectiu

Un altre aspecte valorat en el Debat Familiar és la demanda de millores que les famílies farien a les escoles, a les entitats del barri o als responsables polítics. La demanda més freqüent està vinculada amb el cost de les activitats: el 67,1 % demanen que les activitats tinguin un cost més assequible. Aquesta és la demanda majoritària en tots els tipus de llars enquestades, tot i que augmenta entre les de menor posició social.

En segon lloc apareix una demanda estretament lligada a les mancances en l'oferta. Com ja s'ha vist en la primera part de l'informe, els agents destacaven la falta d'espais per a la

realització d'activitats; per això les famílies també demanen més diversitat d'activitats (43,2 %) i d'espais públics (29,0 %), així com una millora de l'oferta existent, bé de les instal·lacions (22,6 %), de la qualitat de les activitats (16,4 %) o de la formació dels educadors/es (13,0 %).

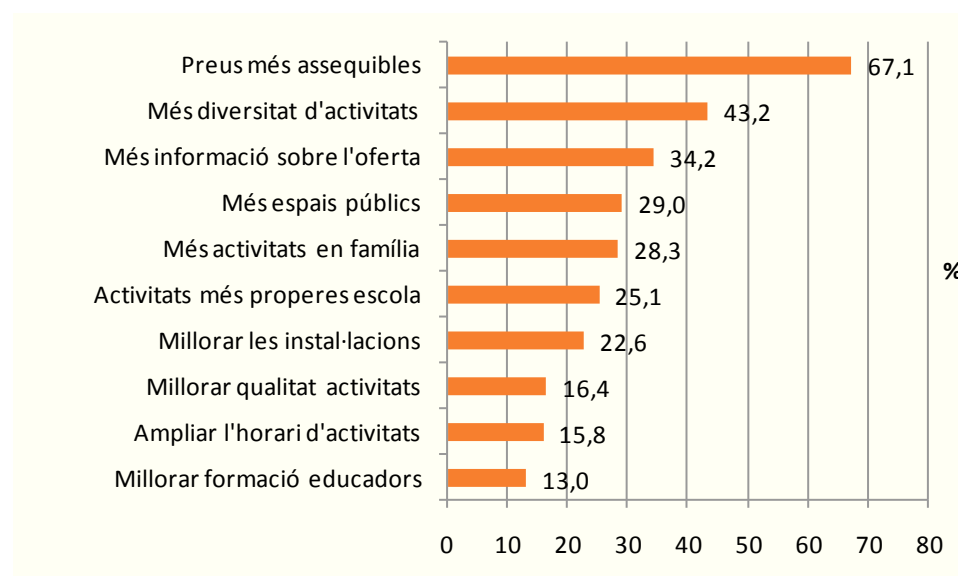
La manca d'informació es torna a posar de manifest: una de cada tres famílies demana més informació sobre l'oferta existent.

El 25,1 % voldrien tenir més activitats més a prop de l'escola i el 15,8 % voldrien uns horaris més amplis.

També hi ha una demanda elevada d'activitats en família (28,3 %).

Finalment destaca el percentatge de famílies que demanen més informació sobre les activitats existents: una quarta part voldrien rebre més informació.

Gràfic 14. Aspectes a millorar de l'oferta d'activitats extraescolars (% de resposta múltiple)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

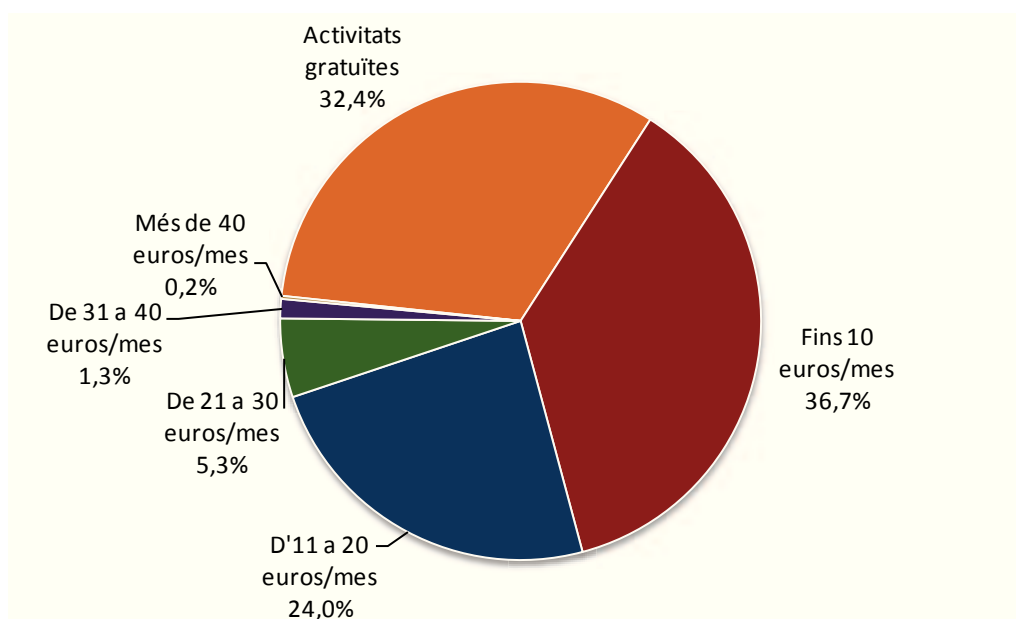
Un últim aspecte a comentar és que, si bé la demanda de preus més assequibles és majoritària, les llars més benestants són més exigents amb el tipus d'oferta i amb els aspectes de la qualitat de les activitats i dels espais.

El cost econòmic

El Debat Familiar posa en evidència que el cost de les activitats extraescolars és un dels aspectes més valorats per part de les famílies.

De fet, el 67,6 % de les famílies opinen que una activitat extraescolar de dues hores setmanals hauria de tenir algun cost econòmic per a les famílies, mentre que el 32,4 % consideren que hauria de ser gratuïta. El preu que es considera més adequat és de fins a 20 euros al mes.

Gràfic 15. Opinió sobre el preu que s'hauria de pagar per una activitat extraescolar de dues hores setmanals (%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

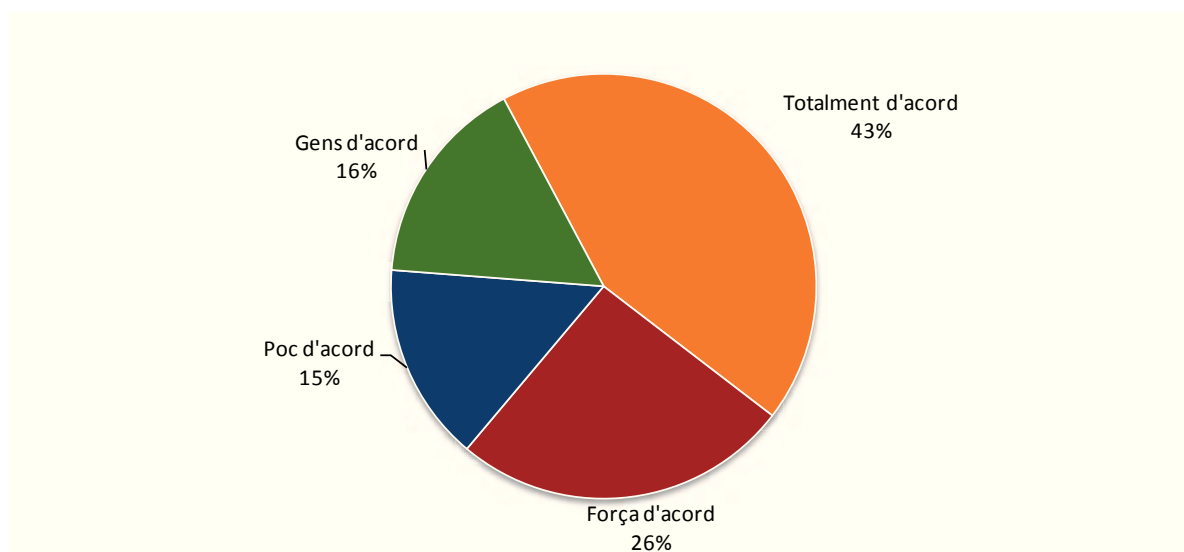
El nombre de fills i filles condiciona l'opinió de les famílies sobre el preu de les activitats, de manera que les famílies més nombroses són les que més es decanten per la gratuïtat o per costos menys elevats. Com ja s'ha comentat, també ho fan les que tenen un estatus socioeconòmic inferior i les monoparentals. La demanda de preus més assequibles es dona en els dos barris, però de forma més accentuada a les Roquetes.

Compartir els espais

Per acabar, el Debat Familiar pregunta a les famílies quin és el seu grau d'acord amb el fet que les activitats extraescolars que ofereixen les escoles s'obrin als infants del barri.

El 68,9 % de les famílies tindrien una resposta positiva davant l'obertura de les escoles a tots els infants del barri. L'escola pública està més d'acord amb aquesta proposta que no pas la concertada.

Gràfic 16. Les activitats de l'escola haurien de ser obertes als infants del barri? (%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

4. IDEES CLAU

A continuació es presenten de forma resumida les idees clau que els agents i les famílies de les Roquetes i Verdum han posat de manifest durant la fase de diagnosi. Aquestes idees han de servir per identificar amb els agents les necessitats principals del territori, consensuar quines són més prioritàries i elaborar un pla d'acció.

Idees clau sobre els agents promotors d'activitats

- Els barris de les Roquetes i Verdum disposen d'un teixit associatiu dinàmic i organitzat, així com de diverses xarxes —algunes socioeducatives— que faciliten la convivència i el treball compartit entre els agents a l'hora de gestionar les activitats, els espais i els recursos per als barris.
- Hi ha diferències entre els dos barris en la densitat del teixit associatiu i el nombre d'equipaments. Tot i que estan a tocar i que tenen algun projecte compartit, tendeixen a treballar per separat.
- Les AMPA d'ambdós territoris tenen membres molt actius, però posen de manifest que tenen dificultats per tirar endavant el dia a dia de l'associació i gestionar les activitats educatives.
- Les entitats esportives, culturals i de lleure exerceixen un paper de lideratge clar en els barris pel que fa a la promoció d'activitats educatives més enllà de l'horari escolar.

Idees clau sobre l'oferta i la demanda d'activitats

- La percepció general és que les activitats educatives que es duen a terme més enllà de l'horari escolar són nombroses i de qualitat, però haurien de ser més diverses. El 40 % de les places ocupades són esportives.
- La major part de l'oferta recau en les AMPA i les entitats.
- Pel que fa a les franges d'edat, l'oferta és més elevada per als infants de 6 a 11 anys.
- Dos de cada tres infants fan alguna activitat fora de l'horari escolar. L'activitat més estesa és l'esportiva, seguida de les disciplines artístiques i d'informàtica i idiomes.
- La realització d'activitats varia en funció de les característiques i dels recursos familiars, de l'horari laboral dels pares i mares i del seu nivell cultural. Alguns grups socials —com ara els infants d'origen immigrant i les famílies afectades per l'atur— fan menys activitats.
- A l'hora de decidir apuntar els fills i filles a activitats extraescolars, les famílies valoren que sigui un espai de diversió, però també que els infants es formin en valors i que adquireixin coneixements.

- Les activitats també ajuden a compatibilitzar els horaris dels infants amb els dels pares i mares. Aquesta necessitat és superior a les llars amb menys xarxa o suport familiar i a les que tenen menys capacitat econòmica.
- Les noies tendeixen a dedicar més temps a les activitats de caràcter artístic, i els nois a les activitats esportives.
- De mitjana es fan activitats extraescolars 2,6 dies a la setmana, majoritàriament entre el dilluns i el divendres. També hi ha molta activitat els caps de setmana fora del centre escolar.
- Nou de cada deu infants farien alguna activitat que no fan, especialment informàtica i idiomes, artístiques, esportives i lúdiques.
- Se sol·licita un volum més elevat d'activitats extraescolars de dilluns a divendres, preferentment de les 18.00 a les 20.00 hores, i el dissabte al matí, així com més oferta d'activitats familiars les tardes d'entre setmana i el dissabte al matí.
- El motiu principal de no fer activitats és que es considera que són massa cares. Les famílies voldrien disposar d'activitats de preus assequibles, i tenir més diversitat d'activitats i d'espais públics.
- Es detecten mancances d'informació sobre l'oferta d'activitats per part de les famílies, que demanen estar més ben informades.
- La majoria de les famílies consideren positiva la proposta d'obrir les activitats de les escoles a tots els infants del barri.

5. FONTS D'INFORMACIÓ

5.1. Agents educatius i socials entrevistats/participants en els grups de debat

Escola Pia – Luz Casanova
Escola Aiguamarina
CEPA Oriol Martorell
Escola Sant Ferran
Escola Antaviana
Escola Gaudí
Escola Sant Antoni Maria Claret
AMPA Escola Aiguamarina
AMPA Escola Pia – Luz Casanova
AMPA Escola Antaviana
AMPA Escola Gaudí
AMPA Escola Sant Antoni Maria Claret
AMPA Institut La Guineueta
Coordinadora d'AMPA de Nou Barris
CD Olímpic Associació Cultural i Social
Associació Esportiva Nou Barris
Agrupació Sardanista l'Ideal d'en Clavé de les Roquetes
Centre Cultural García Lorca – Associació Andalus de Nou Barris
Grup Muntanyès: Ludoteca i Òmnium, Esplai. Associació Esportiva Babar.
Plataforma d'Entitats de les Roquetes
Kasal de Joves de Roquetes
Centre Cultural Ton i Guida
Ateneu Popular de Nou Barris
Esplai SOIA
Casal Infantil de Roquetes
Pistes Esportives Antoni Gelabert
Pla Comunitari del Verdum
Pla Comunitari de les Roquetes
Pla d'Entorn
Educadors de Carrer
Serveis Socials

5.2. Centres escolars participants en l'experiència del Debat Familiar

CEIP Antaviana
CEIP Gaudí
CEIP Sant Antoni Maria Claret
Escola Pia – Luz Casanova
CEIP Aiguamarina
CC Sant Ferran

5.3. Annex

Taula 17. Sexe dels infants (%)

Sexe	Conjunt del territori	Verdum	Les Roquetes
Noi	49,4	49,6	49,1
Noia	50,6	50,4	50,9
Total	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 18. Cicle educatiu (%)

	Conjunt del territori	Verdum	Les Roquetes
Cicle inicial	40,0	35,2	46,4
Cicle mitjà	25,0	23,4	27,4
Cicle superior	35,0	41,4	26,3
Total	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 19. Lloc de naixement dels infants (%)

Lloc de naixement	Conjunt del territori	Verdum	Les Roquetes
Catalunya	83,5	87,6	78,4
Resta d'Espanya	1,4	1,1	1,8
Resta d'Europa	0,8	0,7	0,9
Amèrica	13,3	10,6	16,7
Àfrica	0,4	0,0	0,9
Àsia i Oceania	0,6	0,0	1,4
Total	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 20. Lloc de naixement dels pares i mares (%)

Lloc de naixement	Pares	Mares
Catalunya	58,4	61,2
Resta d'Espanya	16,0	8,9
Resta d'Europa	2,5	2,2
Amèrica	19,6	24,8
Àfrica	1,9	1,6
Àsia i Oceania	1,7	1,3
Total	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 21. Quantitat de persones que viuen a la llar (%)

Persones	Conjunt del territori	Verdum	Les Roquetes
Dues	3,0	3,3	2,7
Tres	24,1	28,7	18,4
Quatre	47,2	45,8	48,9
Cinc	16,1	16,4	15,7
Sis	4,2	2,5	6,3
Més de sis	5,4	3,3	8,1
Total	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 22. Nombre de germans/es (%)

Nombre de germans/es	Conjunt del territori	Verdum	Les Roquetes
Cap	28,7	31,9	24,7
Un	53,9	53,3	54,8
Dos	12,9	12,7	13,2
Tres i més	4,4	2,2	7,4
Total	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 23. Hores setmanals de treball remunerat dels pares i mares (%)

Hores	Pares	Mares
No treballa	19,4	27,6
Fins a 20 hores	3,6	13,2
Entre 20 i 30 hores	4,2	13,9
Entre 30 i 40 hores	25,6	26,0
Més de 40 hores	47,2	19,2
Total	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 24. Participació en activitats extraescolars segons el barri i el tipus de centre (%)

Participació	Conjunt del territori	Barri		Titularitat	
		Verdum	Les Roquetes	Pública	Concertada
Sí	66,7	65,5	68,2	67,5	65,9
No	33,3	34,5	31,8	32,5	34,1
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 25. Participació en activitats extraescolars segons el nombre de persones a la llar i el lloc de naixement (%)

Participació	Conjunt del territori	Persones a la llar				Lloc de naixement	
		Dues	Tres	Quatre	Cinc o més	Catalunya i Espanya	Altres països
Sí	66,7	73,3	62,5	73,6	56,3	67,5	60,0
No	33,3	26,7	37,5	26,4	43,8	32,5	40,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 26. Tipus d'activitat i espai de realització segons el tipus de centre (% de resposta múltiple)

Activitat	A l'escola		Fora de l'escola	
	Centre públic	Centre concertat	Centre públic	Centre concertat
Esportiva	50,2	61,4	41,6	52,2
Artística (música, arts plàstiques, teatre, dansa)	39,2	39,8	13,3	14,9
Informàtica, idiomes	23,5	44,6	7,5	16,1
Reforç escolar	18,4	12,9	8,2	10,0
Educació en el lleure	7,8	6,0	11,4	8,4
Cultural (castellers, banda de música, coral)	2,7	4,0	3,5	2,8
Lúdica	17,6	15,7	15,7	13,3

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 27. Tipus d'activitat i espai de realització segons el barri (% de resposta múltiple)

Activitat	A l'escola		Fora de l'escola	
	Verdum	Les Roquetes	Verdum	Les Roquetes
Esportiva	60,5	49,8	50,2	42,6
Artística (música, arts plàstiques, teatre, dansa)	38,1	41,3	14,2	13,9
Informàtica, idiomes	41,6	24,2	15,3	7,2
Reforç escolar	12,8	19,3	10,3	7,6
Educació en el lleure	8,2	5,4	11,0	8,5
Cultural (castellers, banda de música, coral)	3,6	3,1	2,5	4,0
Lúdica	14,6	19,3	12,8	16,6

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 28. Tipus d'activitat i espai de realització segons el cicle educatiu (% de resposta múltiple)

Activitat	A l'escola			Fora de l'escola		
	Cicle inicial	Cicle mitjà	Cicle superior	Cicle inicial	Cicle mitjà	Cicle superior
Esportiva	56,8	59,4	58,8	47,3	57,5	45,9
Artística (música, arts plàstiques, teatre, dansa)	44,4	44,3	35,1	16,6	10,4	14,2
Informàtica, idiomes	28,4	45,3	40,5	8,3	21,7	12,2
Reforç escolar	14,8	19,8	21,6	4,7	10,4	16,2
Educació en el lleure	5,9	12,3	5,4	11,2	9,4	9,5
Cultural (castellers, banda de música, coral)	4,1	4,7	2,0	4,7	2,8	2,7
Lúdica	20,1	16,0	8,8	17,2	12,3	9,5

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 29. Tipus d'activitat i espai de realització segons el lloc de naixement (% de resposta múltiple)

Activitat	A l'escola		Fora de l'escola	
	Nascuts a Catalunya i Espanya	Nascuts a altres països	Nascuts a Catalunya i Espanya	Nascuts a altres països
Esportiva	55,3	60,0	47,5	42,7
Artística (música, arts plàstiques, teatre, dansa)	39,7	41,3	14,5	12,0
Informàtica, idiomes	33,0	36,0	10,0	20,0
Reforç escolar	14,0	25,3	8,3	10,7
Educació en el lleure	6,9	8,0	9,3	13,3
Cultural (castellers, banda de música, coral)	2,6	8,0	3,1	4,0
Lúdica	17,3	14,7	15,0	12,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 30. Tipus d'activitat que es voldria fer segons el barri (% de resposta múltiple)

	Conjunt del territori	Barri	
		Verdum	Les Roquetes
Esportiva	33,1	33,8	32,3
Artística (música, arts plàstiques, teatre, dansa)	33,5	35,2	31,4
Informàtica, idiomes	34,1	35,6	32,3
Reforç escolar	8,9	11,0	6,3
Educació en el lleure	16,1	18,9	12,6
Cultural (castellers, banda de música, coral)	13,3	13,9	12,6
Lúdica	30,0	30,6	29,1

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 31. Activitats extraescolars sobre les quals es voldria tenir més informació segons el sexe i el cicle educatiu (% de resposta múltiple)

Activitats	Conjunt del territori	Sexe		Cicle educatiu		
		Noi	Noia	Cicle inicial	Cicle mitjà	Cicle superior
Esportiva	42,9	45,9	39,2	38,5	45,3	43,2
Artística (música, arts plàstiques, teatre, dansa)	43,1	35,2	50,8	51,5	31,1	43,9
Informàtica, idiomes	46,6	47,5	46,4	50,3	47,2	49,3
Reforç escolar	24,6	27,5	22,0	25,4	31,1	25,0
Educació en el lleure	21,6	23,4	20,8	25,4	21,7	16,2
Cultural (castellers, banda de música, coral)	17,7	15,6	20,0	21,9	11,3	14,9
Lúdica	22,0	24,6	20,0	22,5	20,8	16,9

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 32. Activitats extraescolars sobre les quals es voldria tenir més informació segons el barri (% de resposta múltiple)

Activitats	Conjunt del territori	Barri	
		Verdum	Les Roquetes
Esportiva	42,9	46,3	38,6
Artística (música, arts plàstiques, teatre, dansa)	43,1	44,1	41,7
Informàtica, idiomes	46,6	54,1	37,2
Reforç escolar	24,6	29,9	17,9
Educació en el lleure	21,6	22,8	20,2
Cultural (castellers, banda de música, coral)	17,7	16,0	19,7
Lúdica	22,0	18,5	26,5

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.

Taula 33. Horaris en què es voldria tenir més oferta d'activitats extraescolars per als fills/es (%)

Horaris	Conjunt del territori
Dilluns	
▪ De 16.30 a 18.00 h	25,2
▪ De 18.00 a 20.00 h	36,7
Dimarts	
▪ De 16.30 a 18.00 h	20,0
▪ De 18.00 a 20.00 h	28,2
Dimecres	
▪ De 16.30 a 18.00 h	23,6
▪ De 18.00 a 20.00 h	34,0
Dijous	
▪ De 16.30 a 18.00 h	19,6
▪ De 18.00 a 20.00 h	28,4
Divendres	
▪ De 16.30 a 18.00 h	20,3
▪ De 18.00 a 20.00 h	31,8
Dissabte	
▪ Matí	28,4
▪ Tarda	18,2
Diumenge	
▪ Matí	12,4
▪ Tarda	7,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Debat Familiar.